

Forslag til Lokalplan 24.01.L13 for Ølgod Kulturhus

10. januar – 7. februar 2025

**Varde
Kommune**

Indhold

Høringssvars ID :1 Forening/Organisation Indre Mission Bethania.....	3
Høringssvars ID :2 Forening/Organisation Ølgod Udviklingsråd, Ølgod Handel og Erhverv, Ølgod Borgerforening	4
Høringssvars ID :3 Forening/Organisation Bevaringsforeningen for Varde	4

Høringssvars ID :1 | Forening/Organisation Indre Mission Bethania

Adresse: Vestergade 11 Ølgod 6870

Navn: Hanne Lindved

Ølgod 27. januar 2025

Høringssvar til lokalplan 24.01.L13 for Ølgod Kulturhus – Varde Kommune

Vi synes det er et godt projekt. Vi glæder os til at få et flot kulturhus som nabo.

Vores høringssvar går på forpladsen.

I følge tegningerne, skal forpladsen gå 2,5 m længe ud, end den nuværende flisekant ved hus 7fv. Hele grunden vil blive brugt.

Det er meget overraskende for os.

Stykket imellem kulturhuset og Indre Missions missionshus Bethania Vestergade 11(6u), bliver i dag brugt som parkeringsplads. Bliver pladsen 2,5 m smallere, bliver det svært at bruge som parkeringsplads. Det bliver meget smalt, og besværligt at komme ud og ind på parkeringspladsen. Til og fra kørslen vil blive meget dårlige, da to biler vil have svært ved at komme forbi hinanden.

Bethania har brug for parkeringspladsen, så brugere af huset kan parkere deres bil.

Bethania har brugt området imellem de to huse som parkeringsplads siden kulturhuset blev bygget.

Før den tid, havde Bethania også parkeringsplads, der hvor konserveringscenteret(7dæ) blev bygget.

Det vil sige, at Bethania dagligt har brugt den nuværende parkeringspladsen i over 50 år.

Der kan vindes hævde over et stykke jord, hvis man har brugt det i over 20 år.

Reglerne om hævde stammer fra Danske Lov fra 1683 og lyder således:

DL 5-5-1: Hvis Gods og Ejendom nogen haver haft i Haand og Hævd i tyve Aar Ulast og Ukært til Tinge, det beholder hand, uden anden Adkomst at fremvise, angerløst og Uafvundet, med mindre det bevises, at hand hafde det, enten til Pant eller i Forlæning, eller i Forsvar.

Vi vil gerne tage forbehold for at gøre vores hævde gældende over de 2,5 m jord, som går ind over vores parkeringsplads/tilkørselsforhold.

Vi synes det vil være fint, hvis forpladsen kommer til at følge den nuværende kantsten, så det kommer til at være en lige linje ud til vejen. Det vil give en ensartethed, og ikke en stor ud hak.

Det er godt med en forplads foran kulturhuset, som åbner op og gør det indbydende.

Det er vigtigt at tænke ind, hvordan man kommer ind på forpladsen. At det primært er ude fra vejen man går ind, og ikke ind over Bethanias grund/parkeringsplads.

Hilsen

Bethania, Indre Mission

Vestergade 11, 6870 Ølgod

Formand Hanne Lindved

Bilag : Bilag-1.docx;

Høringssvars ID :2 | Forening/Organisation Ølgod Udviklingsråd, Ølgod Handel og Erhverv, Ølgod Borgerforening

Adresse: Lille Hejbøllevej 5 Ølgod 6870

Navn: Kristian Sigaard

På vegne af ovenstående foreninger - organisationer fremsendes hermed høringssvar vedrørende Forslag til Lokalplan 24.01.L13 for Ølgod Kulturhus.

Der er ingen indsigelser mod forslaget til Lokalplan 24.01.L13 og vi ser frem til at projektet realiseres.

Ølgod Udviklingsråd

Formand Leif Poulsen

Ølgod Handel og Erhverv

Formand Leif Poulsen

Ølgod Borgerforening

Formand Leif Poulsen

Bilag :

Høringssvars ID :3 | Forening/Organisation Bevaringsforeningen for Varde

Adresse: Sønderbyvej 51 Outrup 6855

Navn: Henning Jensen

se vedhæftede

Bilag : Bilag-3.pdf;Bilag-2.pdf;

Ølgod 27. januar 2025

Høringssvar til lokalplan 24.01.L13 for Ølgod Kulturhus – Varde Kommune

Vi synes det er et godt projekt. Vi glæder os til at få et flot kulturhus som nabo.

Vores høringssvar går på forpladsen.

I følge tegningerne, skal forpladsen gå 2,5 m længde ud, end den nuværende flisekant ved hus 7fv. Hele grunden vil blive brugt.

Det er meget overraskende for os.

Stykket imellem kulturhuset og Indre Missions missionshus Bethania Vestergade 11(6u), bliver i dag brugt som parkeringsplads. Bliver pladsen 2,5 m smallere, bliver det svært at bruge som parkeringsplads. Det bliver meget smalt, og besværligt at komme ud og ind på parkeringspladsen. Til og frakørslen vil blive meget dårlige, da to biler vil have svært ved at komme forbi hinanden.

Bethania har brug for parkeringspladsen, så brugere af huset kan parkere deres bil.

Bethania har brugt området imellem de to huse som parkeringsplads siden kulturhuset blev bygget. Før den tid, havde Bethania også parkeringsplads, der hvor konserveringscenteret(7dæ) blev bygget. Det vil sige, at Bethania dagligt har brugt den nuværende parkeringspladsen i over 50 år.

Der kan vindes hævde over et stykke jord, hvis man har brugt det i over 20 år.

Reglerne om hævde stammer fra Danske Lov fra 1683 og lyder således:

DL 5-5-1: Hvis Gods og Ejendom nogen haver haft i Haand og Hævd i tyve Aar Ulast og Ukært til Tinge, det beholder hand, uden anden Adkomst at fremvise, angerløst og Uafvundet, med mindre det bevisis, at hand hafde det, enten til Pant eller i Forlæning, eller i Forsvar.

Vi vil gerne tage forbehold for at gøre vores hævde gældende over de 2,5 m jord, som går ind over vores parkeringsplads/tilkørselsforhold.

Vi synes det vil være fint, hvis forpladsen kommer til at følge den nuværende kantsten, så det kommer til at være en lige linje ud til vejen. Det vil give en ensartethed, og ikke en stor ud hak.

Det er godt med en forplads foran kulturhuset, som åbner op og gør det indbydende.

Det er vigtigt at tænke ind, hvordan man kommer ind på forpladsen. At det primært er ude fra vejen man går ind, og ikke ind over Bethanias grund/parkeringsplads.

Hilsen

Bethania, Indre Mission
Vestergade 11, 6870 Ølgod
Formand Hanne Lindved

PROJEKTTEAM

Mogens A. Morgen
Simon Ostenfeld Pedersen
Mette Boisen Lyhne
Cecilie Julie Nielsen
Kasper Albrechtsen
Jakob Ørum
Amal Ashur
Anne Kühl Hansen
Alex Hjøllund Enevoldsen
Mathilde Kirkegaard

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus i samarbejde med Realdania.
Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet Screening af Danmarks Kulturmiljøer fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktualiseres og aktiveres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Kulturmiljøerne i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Ved at sætte disse fortællinger i spil kan vi sammen bevare og udvikle kulturmiljøernes store iboende potentialer.

SCREENING AF DANMARKS KULTURMILJØER

Kulturmiljøer har en unik sammensætning af stedbundne fortællinger og potentialer, der kan udvikles som styrkepositioner i kommunen. Kulturmiljøer giver os en forståelse af, hvem vi er, og hvor vi kommer fra. Og udvikling af kulturmiljøernes bygningskultur kan være en god forretning – ikke alene for den enkelte ejer, men også for omkringliggende boliger og kommunen som helhed, fordi kulturmiljøerne kan skabe øget livskvalitet og økonomisk værdi i forhold til turisme, erhverv og bosætning.

Arkitektskolen Aarhus har i 2016-2017 gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 kommuner. Med initiativet Screening af Danmarks Kulturmiljøer tilbydes yderligere 30 kommuner en screening af deres værdifulde kulturmiljøer, således at størstedelen af landets kulturmiljøer og værdien af dem bliver kendt. Screeningen af kulturmiljøer gennemføres i et samarbejde mellem kommuner, museer og Arkitektskolen Aarhus.

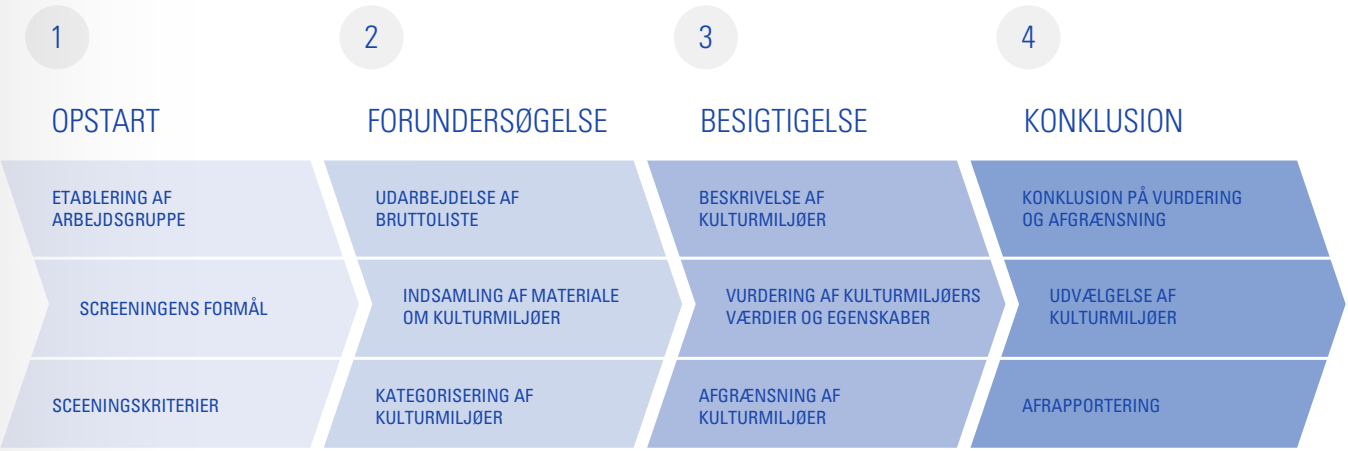
Screening af Danmarks Kulturmiljøer er en del af et forskningsprojekt på Arkitektskolen Aarhus, som skaber ny viden indenfor bevaring og udvikling af kulturmiljøer. Hertil har Arkitektskolen Aarhus udviklet en ny metode til kulturmiljøer – Screening Af Kulturmiljøer (SAK). Metoden, der er koordineret med danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på den kommunale planlægning og private rådgivere, men værktøjet kan tilpasses andre formål.

Screeningsmetoden kombinerer eksisterende registreringer og viden med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en nuanceret udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kultur, som kan udgøre et stærkt udviklingspotentiale for den enkelte kommune.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke er der særligt fokus på i den strategiske planlægning, og er der væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen? Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på baggrund af fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

Metoden er udviklet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter og vil løbende blive opdateret som en del af forskningsprojektet. I tilknytning til projektet holder Arkitektskolen Aarhus kurser for fagfolk om kulturmiljøer.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

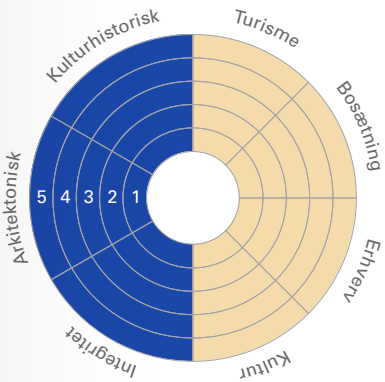
Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt uddybende kulturmiljøanalyser for udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og egenskaber:

KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højest:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS EGENSKABER er en indikator for iboende egenskaber ved et kulturmiljø. Kulturmiljøets egenskaber vurderes ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højest:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan fremme turisme og/eller turismerelateret virksomhed?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme bosætning og/eller være en ressource for tilflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme og/eller være en ressource for virksomheder og erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber inden for formidling af kulturoplevelser og/eller aktivering af stedets fortælling?

TEMA FOR KULTURARVEN
I VARDE KOMMUNE

De kulturhistoriske temaer er gennemgående hovedtræk, som har spillet en væsentlig rolle for egnens udvikling. Temaerne er karakteristiske for flere af de screenede kulturmiljøer, der i kraft af deres fysiske fremtræden afspejler bærende fortællinger i kommunen.

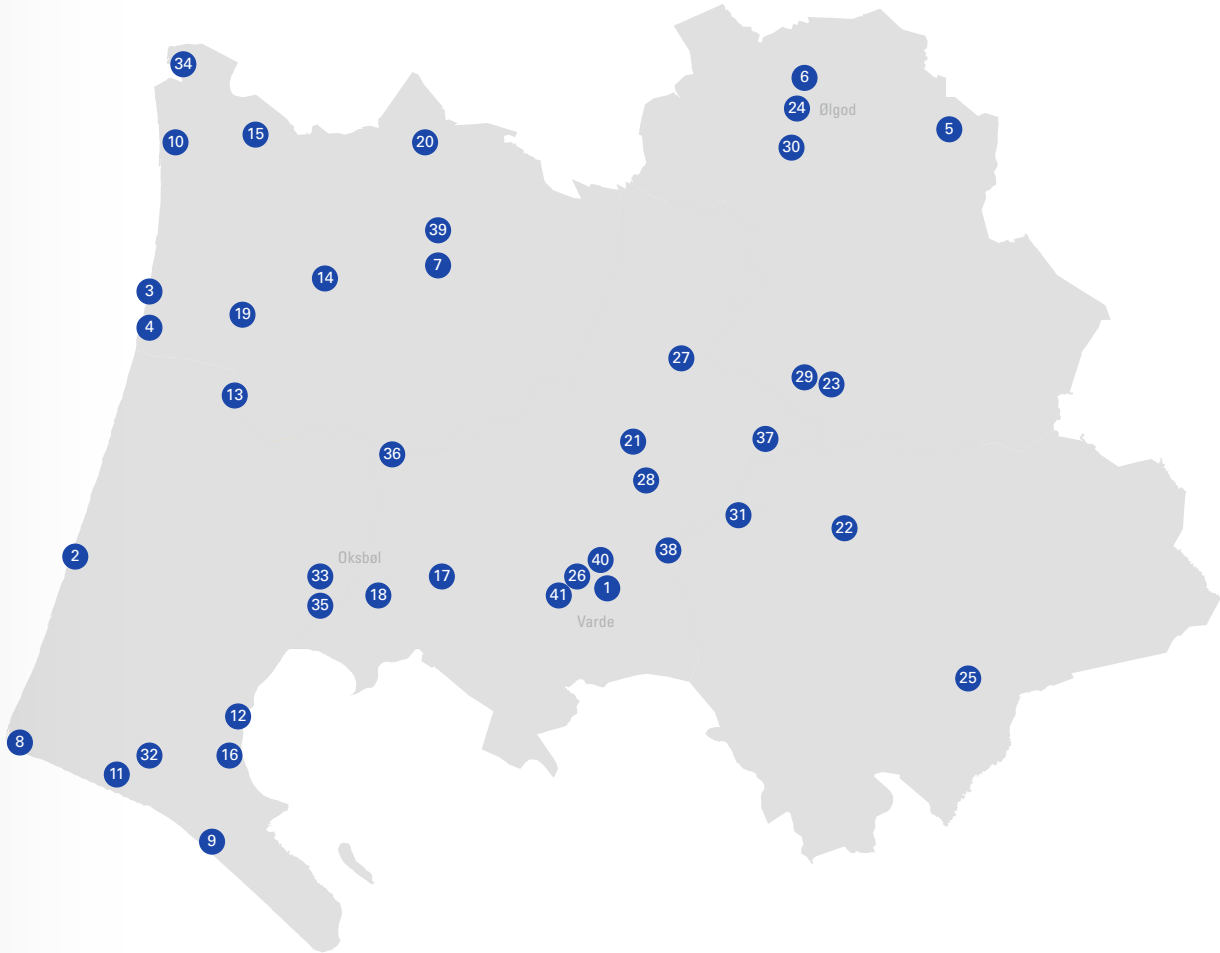
KYST OG TURISME
Landskabet langs kysten i Varde Kommune er et særegent klitlandskab, der indeholder flere fortællinger inden for både militærhistorie og velfærdsturisme såvel som beskyttede naturlandskaber. De store beskyttede naturområder ligger særligt i sammenhæng med Naturpark Vadehavet, der er udpeget til Unesco Verdensarv. Her kan blandt andet nævnes halvøen Skallingen i det nordlige Vadehav, som er ubebygget og fortsat benyttes som græsningsareal. De stærke naturkræfter og de vandrende klitlandskaber har ændret kysten markant gennem tiden og herved også brugen af kyststrækningen. Flere fiskelejer ligger i den forbindelse tilbage fra tidligere aktivitet såsom ved Nymindegab, der efter anlæggelsen af slusen ved Hvide Sande og tilsandingen af Holmsland Klit mistede sin funktion som fiskeleje. De stråtte hytter ligger dog fortsat langs kysten ved Nymindestrømmen. I dag kendetegnes kysten i Varde Kommune bedst ved den omfattende turist- og feriekultur. Gennem 1900-tallet har turismen i stigende grad præget områderne langs kysten, hvor blandt andre Vejers Strand og Henne Strand er anlagt som feriebyer, der har spillet en central rolle i stedernes udvikling. Den øgede turisme har blandt andet haft en stor indflydelse på udviklingen af landsbyer som Ho og Henne Kirkeby, der i dag hovedsagligt består af turismeorienteret erhverv og overnatningsmuligheder.

LANDBRUG OG BYDANNELSER
Vestjylland har ikke, som det kendes fra andre dele af landet, haft tætte landsbyer, men karakteriseres i højere grad af fritliggende gårde, der ofte ligger placeret som randbebyggelser langs større engdrag. Udskiftningen og opdyrkningen af heden har des-

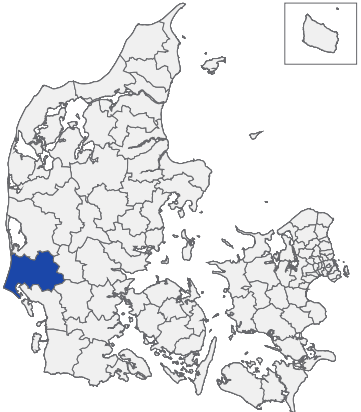
uden spillet en væsentlig rolle i specielt Varde Kommune, hvor landsbymiljøer som Lunde, Lydum og Lønne Strak udflyttedes og derved forstærkede den spredte bebyggelseskarakter i landskabet. Den omfattende opdyrkning fra slutningen af 1800-tallet og gennem 1900-tallet banede videre vejen for et intensivt landbrug, og derved udgangspunktet for en stærk andelsbevægelse i området. Andelsmejeriet i Hjedding er i den forbindelse et unikt stykke dansk industrikultur og er Danmarks første andelsmejeri fra 1882. Anlæggelsen af jernbanen og landevejene i sammenhæng med den omfattende andelsbevægelse skabte yderligere grundlag for tilvækst og nye bydannelser, hvor specielt jernbanen Varde-Nørre Nebel fra 1903 dannede grundlag for anlæggelsen af flere småbyer koncentreret omkring stationer, mejerier og brugsforeninger. Dette ses bl.a. i Nørre Nebel, Lunde og Ovtrup. Store dele af indlandet er fortsat landbrugsland og hovedsagligt præget af større dæmnings- og tørlægningsprojekter i de mange lavbundsområder som ved Rolfsø og Filsø.

MILITÆREANLÆG
De store flyvesandsområder langs kysten har gjort opdyrkning og landbrug vanskelig i Varde Kommune, hvorfor staten i begyndelsen af 1900-tallet overtog og omdannede større områder til øvelsesterræn for militæret. I dag udgør kysten derfor landets største øvelsesterræn, hvor store dele af landskabet er utilgængeligt i løbet af året. I forbindelse med anlæggelsen af øvelsesterrænet ved Blåvands Huk blev der anlagt en militærlejr ved Oksbøl. Denne blev under Anden Verdenskrig overtaget af den tyske værnemagt og senere omdannet til flygtningelejr for tyskere efter krigens ophør. Anden Verdenskrig har generelt haft stor indflydelse på kystlandskabet med anlæggelsen af forsvarslinjen Atlantvolden, som gik fra Norge til Spanien og har efterladt spor i form af bunkeranlæg i klitterne. Af vigtige spor findes blandt andre Tirpitz-Stillingen og Bøffel-Stillingen ved Blåvands Huk.

SCREENEDE KULTURMILJØER
I VARDE KOMMUNE

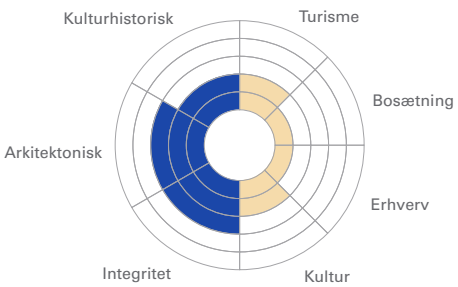
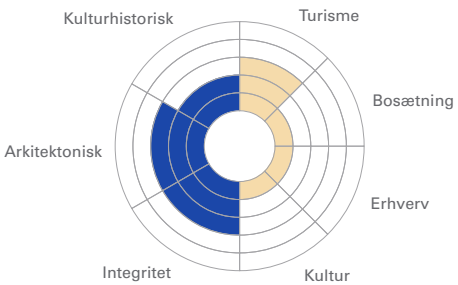
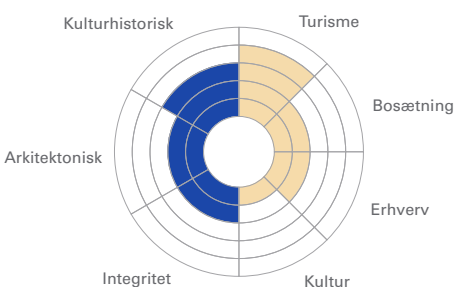
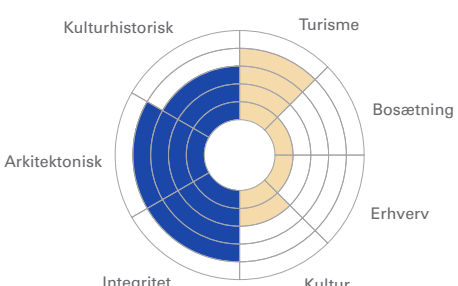
Region: Syddanmark
Kommunenummer: 573
Indbyggertal: 50.129 (2019)
Største by: Varde (13.989 indbyggere i 2019)
Kulturmiljøer: I Varde Kommune er der på besigtigelsestidspunktet udpeget 50 kulturmiljøer, som indgår i kommuneplan 2017. Der er udgivet kommuneatlas for de tidligere kommuner Blåvands Huk (2007) og Varde (1992) samt Vadehavsatlas (2007). I forbindelse med nærværende projekt er der udarbejdet en liste med i alt 48 kulturmiljøer, som danner baggrund for screeningen.

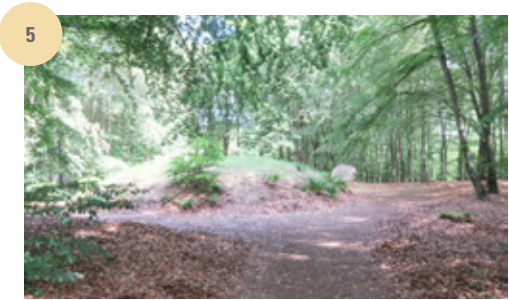

BESIGTIGELSESSKEMA

Værdisætningen og potentialevurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

1		ARNBJERG Arnbjerg lystanlæg er anlagt i midten af 1800-tallet øst for Vardes middelalderlige bykerne. Beplantningen startede i 1833-1848 og fik i 1929 rejst en mindesten til ære for byfogden, som anlagde parken. Området indeholder i dag en friluftsscene (1947), en mindelund (1948) samt en pavillon (1899), som nu indgår i Hotel Arnbjerg. Varde Miniby fra 1926 er endvidere opført midt i parken.
2		VEJERS STRAND Vejers Strand er en sommerhusbebyggelse fra 1920-1930. Sommerhusene ligger i et selvgroet system i det åbne klitlandskab med udsigt over Vesterhavet. I området findes endvidere to badehoteller: Strandhotellet og Hotel Klithjem.
3		HENNE STRAND Henne Strand er en ferieby, der er opstået i 1917 efter området blev udstykket til sommerhusgrunde fra Hennegårds jorde. Den ældre sommerhusbebyggelse ligger i klitlandskabet ud til kysten og er placeret i forhold til landskabet langs det gaffelformede vejnet.
4		HENNE MØLLEÅ Henne Mølleå Badehotel ligger ud til kysten ved Henne Mølleås udløb til Vesterhavet. Badehotellet er tegnet af Poul Henningsen (PH) i 1936 og placeret i klitlandskabet tæt omgivet af sanddynger med udsigt over havet. Området repræsenterer mellemkrigstidens turisme, som et levn fra en ferieindustri for de velhavende.

		● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER
Arnbjerg er et tidstypisk parkanlæg fra 1800-tallet. Pavillonen vidner om parkens alder, selv om den i dag næsten er opslugt helt af Hotel Arnbjergs dominerende tilbygninger.	Parken er et populært, rekreativt område midt i Varde by og anvendes aktivt til koncerter, lystspil mm.	
Den selvgroede struktur i klitlandskabet sikrer et sammenhængende område og et varieret udtryk, som dog svækkes af de mange nyere sommerhuse, der er opført i området samt nedrivningen af flere oprindelige strukturer. Strandhotellet er i dårlig stand, hvilket skæmmes det samlede billede.	I dag skæmmes strandhotellet den samlede oplevelse af kulturmiljøet og det kræver derfor en restaurering af bygningen.	
Vejnettet i sammenhæng med den ældre sommerhusbebyggelse, Hennehus samt vandrerhjemmet udgør de bærende elementer i kulturmiljøet. Fortællingen omkring den oprindelige feriekultur fremstår dog svækket efter større om- og tilbygninger til den moderne ferieby.	I dag er det en velbesøgt ferieby med mange turister. Dette mærkes især på hovedgaden, der har en livlig atmosfære i dagtimerne.	
Klitlandskabet omkring badehotellet er fredet, hvilket har begrænset den generelle udvikling af området. Kulturmiljøet fremstår derfor intakt, hvor klitlandskabet med Henne Mølleåen og badehotellet tilsammen udgør en stærk fortælling om feriekulturens udvikling.	Badehotellets fritliggende struktur i klitlandskabet udgør en essentiel egenskab, som bør varetages. Det anbefales derfor at undgå yderligere bebyggelse i området for at bibeholde den åbne struktur.	

HEJBØL KNAP
Hejbøl Knap er anlagt som en festplads og har gennem tiden fungeret som et aktivt sted for folkekemøder. I det rekreative, grønne område findes flere mindesten, en gravhøj, bevarede stendiger og lignende.

HANSSINELUND
Hanssinelund er en plantage og mindelund, anlagt af boghandlerparret Hans og Sine Nielsen. I den lille plantage findes 10 mindesten oprejst for kendte forfattere i dansk litteratur. Området er oprindeligt anlagt som et privat haveanlæg, men fungerer idag som en offentlig tilgængelig park.

LUNDE BARFRED
Lunde Barfred har tidligere indeholdt et kongsherberg og en præstegård på højdedraget ved Lundtang. Bebyggelsen blev fjernet i 1927, men fragmenter fra et kælderrum i det tidligere herberg findes fortsat på det ubebyggede grønne område.

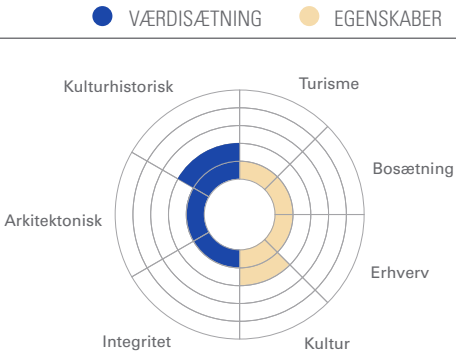
BLÅVANDSHUK
Blåvandshuk har tidligere haft en vigtig placering i relation til Vesterhavet. Det nuværende fyr og fyrmesterboligen blev etableret i år 1900 sammen med den forhenværende radiostation. Denne er i 1938 flyttet med flere af arbejderboligerne til en ny placering ved Redningsstationen og Strandfogedgården.

REDNINGSSTATIONEN PÅ SKALLINGEN
Redningsstationen på Skallingen blev opført i 1877 som understation til redningsstationen i Blåvand. Den blev nedlagt i 1944 grundet tyskernes udlagte miner. Skallingen er en halvø, der blev dannet efter den store stormflod i 1634. Redningsstationen er i dag et madpakkehus.

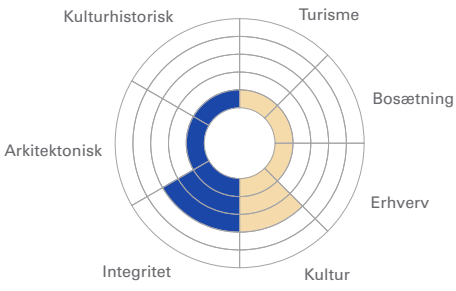
Kulturmiljøets fortælling opleves svagt i området, hvor mindestenene udgør de eneste fortællende elementer i plantagen. Stiforbindelserne sikrer dog Højbøl Knap som et offentligt, rekreativt område.

Højbøl Knap foreslås ikke udpeget som kulturmiljø, men er sikret som fredskov.

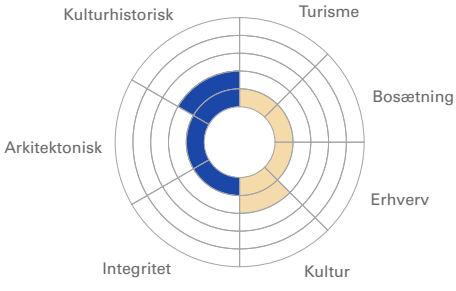
Området er bevaret som en tæt bevokset plantage med stier, der forbinder alle mindestenene langs et forløb. Området, der er anlagt som et privat haveanlæg og indeholder 10 mindesten, vurderes til at have en lav kulturhistorisk værdi.

Hanssinelund foreslås ikke udpeget som kulturmiljø, men er sikret som fredskov. Parken udgør endvidere et grønt, rekreativt område.

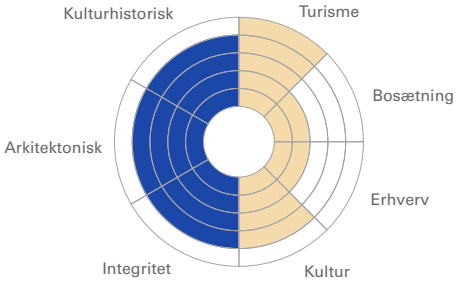
Kulturmiljøets fortælling opleves svagt. Fragmenterne fra det tidligere kælderrum, en mindesten samt enkelte, større løvtræer fra den tidligere præstegårdshave er de eneste levn.

Lunde Barfred blev fredet i 1969. Informationstavler fra Varde Museerne formidler på fin vis stedets historie.

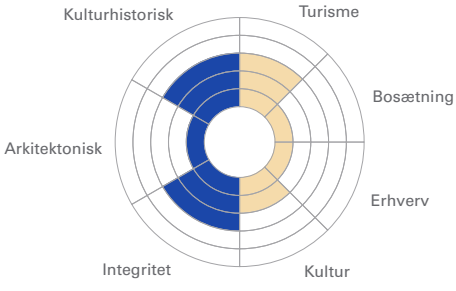
Områdets betydning for søfartstrafikken opleves stadig i dag, hvor særligt fyret synes tydeligt overalt i det flade landskab. Den nye radiostation med tilhørende arbejderboliger og kontorfaciliteter fremstår i god stand og er bærende for områdets kulturhistoriske forståelse i sammenhæng med fyret og fyrmesterboligen.

Radiostationen med kontor og arbejderboliger er en vigtig fortælling for området, hvorfor det anbefales at inddrage dette mere aktivt i oplevelsen af området. Særligt kontorfaciliteterne indeholder egenskaber for blandt andet kulturelle formål. Det anbefales at indskrænke den nuværende udpegning.

Redningsstationen ligger isoleret på halvøen Skallingen og vidner om det barske liv ved Vesterhavet. Selve stationen fremstår velholdt og dens tidligere funktion fremgår tydeligt i sammenhæng med landskabet.

Redningsstationens placering i Naturpark Vesterhavet kan med fordel udnyttes, hvorfor det anbefales at redningsstationen benyttes som et fortællende element i landskabet. Opsætningen af skraldespande m.m. skæmmes oplevelsen.

NYMINDEGAB
Omkring 1800 havde Ringkøbing Fjord sit udløb ved Nymindegab. Den favorable placering med adgang til både fjord og hav medførte udviklingen af et fiskerleje på brinken ved Nymindegab. Udløbet er vandret og af flere omgange tilsandet, hvorfor man i 1929-30 udgravede kanalen ved Hvide Sande. Nymindegab mistede hermed sin betydning som fiskerleje.

ØSTER OKSBY
Øster Oksby opstod som klitlandbrug kombineret med fiskeri, handel og søfart omkring år 1750. Gårdene er opført med grundmur i to eller tre længer af røde teglsten og ligger spredt mellem klitterne med marker helt ned til havet. I dag opleves de fleste tilbageværende gårde langs Tane Hedevej.

VARDE ÅDAL
Langs Varde Ådal ligger der i forbindelse med landsbyerne flere rækker af ældre gårde opført i samme byggeskik med fælles udtryk. Gårdene har eller har tidligere haft engarealer grænsende op til Varde Ådal. De ligger alle placeret langs 5-meter-koten og udgør dermed ådalens nærmeste bebyggelse.

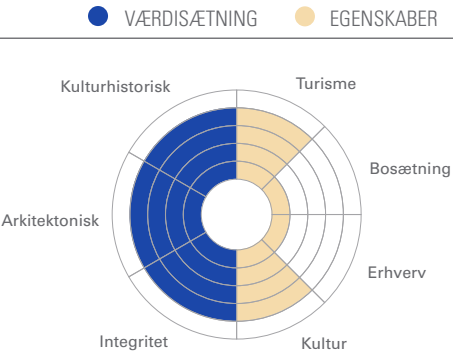
FILSØ
Siden 1852 er Filsø gradvis blevet afvandet og omdannet til landbrugsjord. Tabet af naturværdier var stor ved søens kultivering, hvor 1200 ha. var under plov. I 2011 blev området genetableret som et større naturområde.

HENNEBJERG
Hennebjerg består af ni udflyttede gårde, som alle ligger mod øst tilbagetrukket fra den nord-syd-vendte Hennebjergvej. Syd for Hennebjerg ligger den tidligere Rolfsø, der blev afvandet i 1852 og i dag indgår som markarealer i landbruget.

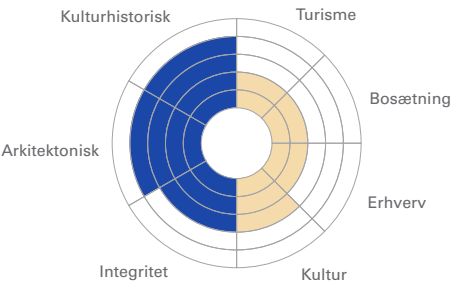
Nymindegab fortæller i sammenhæng med det fredede klitlandskab en spændende og unik historie om fiskeri og søfart langs vestkysten. Randbebyggelsen på brinken er desuden velholdt og udgør høj arkitektonisk og integritetsmæssig værdi.

Landskabet er beskyttet af fredningsbestemmelser og fiskerlejet er underlagt en bevarende lokalplan, som sikrer området mod nybyggeri.

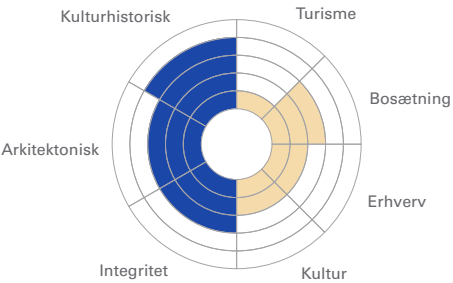
Langs Tane Hedevej opleves de oprindelige klitgårde med røde teglsten og afvalmet stråtag, men gårdene fremstår i varierende stand. Områdets samlede integritet er udvisket grundet de mange sommerhuse, der mindsker oplevelsen af de solitære gårde i det åbne klitlandskab.

Mange af de tilbageværende, oprindelige klitgårde er i dårlig stand og det anbefales, at der laves en indsats for at vedligeholde og styrke miljøet i kraft af dets unikke nationale position. Det anbefales endvidere at sikre de resterende arealer mod sommerhuse og udvidelse af feriecenter.

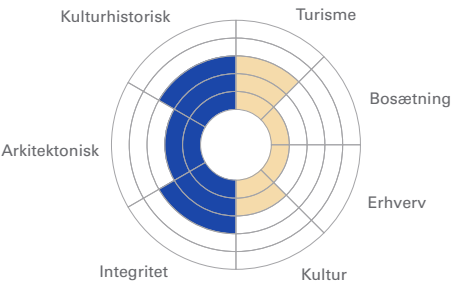
Rækken af gårde langs Varde Ådal udgør tilsammen en bevaringsværdig helhed, som skyldes sammenhængen mellem gårdene snarere end den enkelte bebyggelse. Mens gårdene på åens nordlige side er tydelige i landskabet, er bebyggelsen på den sydlige side vanskelig at aflæse.

Kulturmiljøet er stort og sårbart, hvorfor det kræver særlig opmærksomhed. Da sammenhængen mellem gårdene på åens sydside er vanskeligt aflæselig og gårdene her desuden ikke har de samme arkitektoniske kvaliteter som på nordsiden, anbefales det at holde afgrænsningen til Varde Ådals nordside.

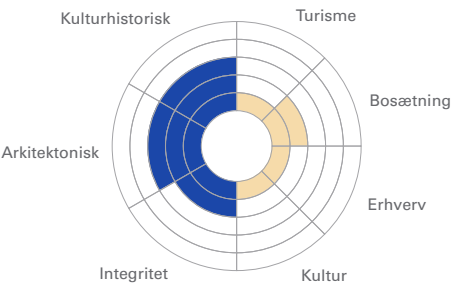

Filsø er Danmarks største genskabte sø og vidner om, hvordan vores natursyn har ændret sig over de seneste 200 år. Langs søens bredder findes stadig synlige spor fra landbruget i form af pumpestationer og afvandingskanaler, der repræsenterer kulturlandskabet, der engang var.

Området ved Filsø er i dag genetableret som rekreativt naturområde og har som resultat opnået en øget biodiversitet.

Kulturmiljøet er karakteristisk ved de mange velholdte, stråtækte gårdbrug fra slutningen af 1700-tallet opført i vestjysk byggestil med to-tre længer. De store landskabelige forandringer i form af landindvending og markarealernes sammenlægning svækker dog kulturmiljøets overordnede læsbarhed.

LØNNE STAK, LØNNE, KRAGELUND OG VESTERLUND
Kulturmiljøet består af en randbebyggelse, der ligger mellem klit- og englandskab. Området har tidligere været præget af sandflugt fra vest og oversvømmelser fra Lønne Bæk mod øst, hvilket har udfordret landbruget. Lønne Stak er hovedby med kirke, skole, købmand og brugsforening, mens den øvrige bebyggelse er spredte gård- og husbebyggelsesstrukturer langs Lønne Bæk.

HO
Ho er en vejkllyngeby med tre delvist adskilte bebyggelser og en del gårde spredt ud over bymarken. Landsbyen rummer en kirke fra 1450, en præstegård, en fåremarkedsplads samt flere oprindelige, stråtækte huse og gårde.

JANDERUP KIRKE- OG STATIONSBY
Janderup består af en kirkeby og en stationsby. Kirkebyen opstod med kirken i 1200-tallet, og har senere udviklet sig i 1600-tallet som udskibningshavn for Varde. Ved kirken findes derfor skipperhus, en tidligere kro samt rester af havneanlæg. Med stationens anlæggelse i 1903 fortsatte udviklingen, der var præget af andelstiden med station og mejeri.

BILLUM
Billum består af en klart adskilt kirkeby med kro og missionshus samt en stationsby med station fra 1903 og flere karakteristiske stationsbyhuse. De to byer ligger adskilt og opleves som to selvstændige bebyggelser. Omkring kirken findes forsamlingshus og flere mindre ejendomme.

HENNE KIRKEBY
Henne Kirkeby ligger i overgangen mellem engen ved Filsø og de højtliggende agerjorde. Gårdene er anlagt langs Kirkebyvej med kirke, præstegård samt Henne Kirkeby Kro. Hennegård vest for byen er en af områdets ældre gårde og kan dateres tilbage til før 1145. Området omkring Henne Kirkeby er desuden rig på oldtidsminder.

Enkelte steder synes kontrasten mellem landskab og gårde tydelig. Kulturmiljøets fortælling er dog vanskeligt aflæselig på grund af den store spredning mellem de forskellige elementer samt nyere udbygninger i området.

Vesterhavsvej og Vesterlundvej binder Lønne Stak, Lønne, Kragelund og Vesterlund sammen. Det anbefales, at man langs disse vejforløb opretholder udsyn og forbindelse til kultiverede englandskab mod Lønne Bæk.

Den gamle landsby omkring kirken, præstegården og de enkle stråtækte huse fremstår intakt og understøtter på fin vis fortællingen om udskiftningen i 1800-tallet. Byen opleves dog overordnet set fragmenteret og skærmes af de mange nyere ferieboliger og feriecentret.

Området ved den gamle udskibningshavn har en høj oplevelsesværdi med kirke og flere ældre boliger samt skipperhuset, der udgør det bærende for kulturmiljøet. Stationsbyen er omdannet med flere nyere boliger samt brugsforening, hvorfor de eneste tilbageværende elementer er stationen og det store mejeri.

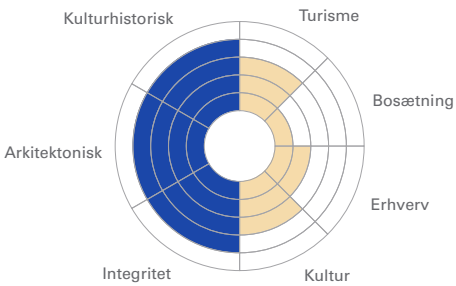
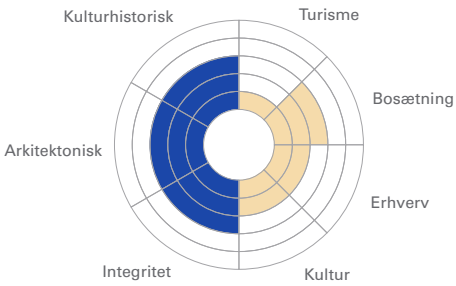
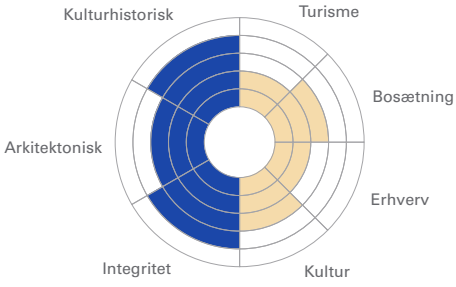
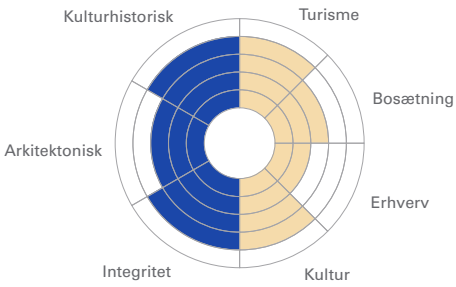
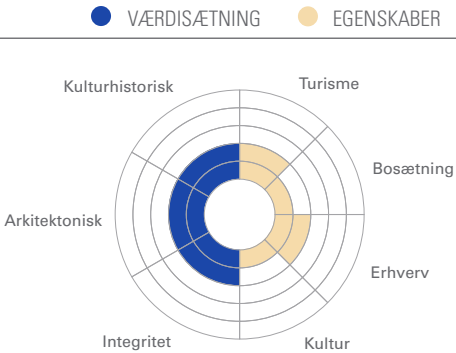
Stationsbyens fortællinger opleves tydeligt gennem de mange bevarede funktionsbygninger, hvor særligt stationen af Heinrich Wenck og forløbet langs Kirkebyvej er bærende for oplevelsen. Stationsbyen opleves omdannet, hvor flere af boligerne er nyopførte eller markant omdannede.

Hennegård er fredet og flere af de øvrige gårde er af høj arkitektonisk værdi. Mange af gårdmiljøerne fremstår dog ændrede, men giver tilsammen et fint indtryk af den tidlige landsbystruktur. Henne Kirkeby Kro har stor betydning for kulturmiljøet.

Det anbefales at sikre hele området omkring kirkebyen og skipperhuset mod nybyggeri, så den åbne placering og sammenhæng med Varde Å bevares. Mejeriet er i forfald men indeholder gode egenskaber for en transformation. Det anbefales desuden at sammenlægge Janderup kirkeby og stationsby under et kulturmiljø.

Stationen er af høj arkitektonisk værdi og bør SAVE-registreres.

Henne Kirkeby Kro har stor betydning for byen, hvad angår turisme. Denne bør fortsat have mulighed for at udvikle sig, men i sammenhæng med og i respekt for kulturmiljøet som helhed.

20

LYDUM
Lydum bestod som udgangspunkt af en højtliggende kirke ved Lydum Å, en lavtliggende hovedgård, Lydum Gård, samt et større vandmølleanlæg. Byen har senere udviklet sig i forbindelse med oprettelsen af andelsmejeriet i 1885 til et mindre landsbymiljø med tæt gadebebyggelse langs Lydumvej.

21

MEJLS OG BJERGGAARDE
Mejls og Bjerggårde indeholder to forskellige bebyggelsesstrukturer i form af en vejkllynge-landsby samt en gårdklynge i det åbne landskab. Oprindeligt omfattede Mejls også Bjerggårde, der i dag ligger som en åben struktur nord for byen. Landsbyen indeholder enkelte, ældre gårde, en skole og en smedje. Bjerggårde indeholder flere velbevarede gårde i den egnstypiske byggeskik.

22

ØSE
Øse er en lille, slynget vejby med spredt beliggende gårde nordøst for kirken. Umiddelbart omkring kirken findes den gamle kro og købmandsgård, og vest herfor ligger en række mindre gadehuse med tilknyttede erhvervsfunktioner og værksteder. Her findes også landsbyens missionshus.

23

HODDE
Hodde er en slynget vejby nord for Varde Å. Landsbyen indeholder en kirke, der ligger i sammenhæng med den gamle skole samt en centralt placeret kro. Øst for landsbyen langs Hulvigvej findes det tidligere mejeri omkranset af villaer i bedre byggeskik. Vejforløbet præges dog primært af forskelligartet bebyggelse.

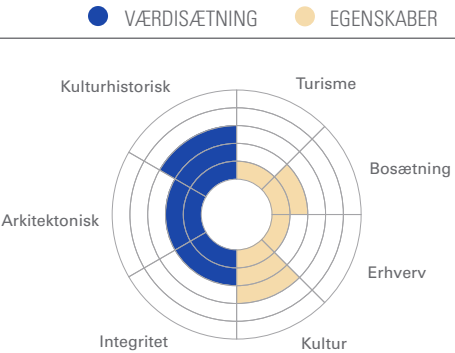

24

ØLGOD
Ølgod er en stationsby, der opstod i forbindelse med anlæggelsen af Den Vestjyske Længdebane i 1870'erne. Fremtrædende elementer i byen er stationen med pakhus samt hotellet, det tidligere posthus, apoteket fra 1903 og det tidligere ølbryggeri. Langs Bjerggade og Vestergade opleves flere stationstypiske boliger.

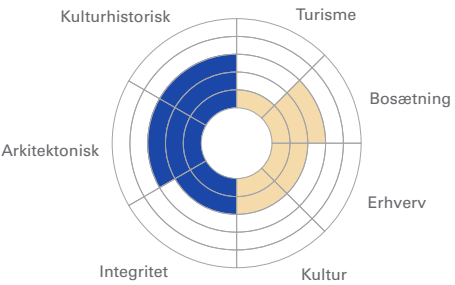
Landskabet ved Lydum Å er fortsat et vådområde med enkelte områder indvundet til landbrug. Landsbyen, som er opført parallelt med åen og i forlængelse af kirken, har dog en noget blandet karakter, men understøtter i sammenhæng med andelsmejeriet og møllen fortællingen om egnens udvikling.

Møllen er ny istandsat af den lokale bevaringsforening og ligger fortsat i forbindelse med åforløbet.

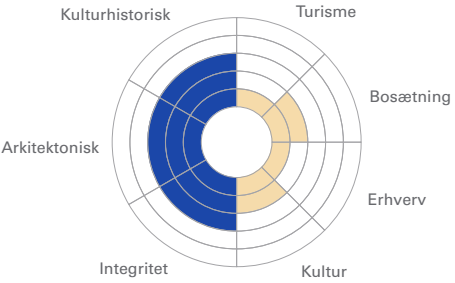

Mejls og Bjerggårde opleves som en helhed på trods af at landsbyen og gårdmiljøet indeholder to klart forskelligartede karakteristika. Bebyggelsen fremstår desuden homogen og indgår i en helhed, som bør bevares.

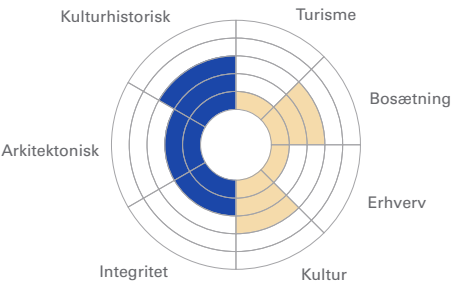
Landsbyen er særlig sårbar overfor større til- og ombygning, som bør opføres med respekt for det eksisterende kulturmiljø for på den måde at styrke områdets fortælling.

Landsbyen rummer fine arkitektoniske kvaliteter, hvor især Jakobsgård øst for byen er et velbevaret eksempel på en gårdbebyggelse. De bevarede gadehuse med småerhverv vest for kirken er desuden vigtige for landsbyens struktur, da de er med til at understøtte det slyngede vejforløb.

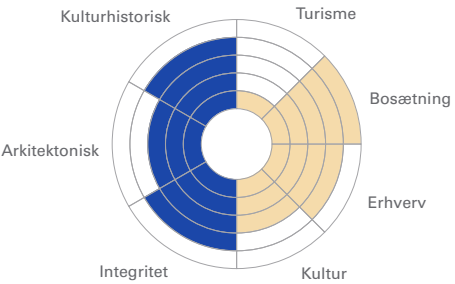

Hodde opleves som et sammensat kulturmiljø, hvor bevaringsværdierne primært knytter sig til hovedgadens struktur samt til enkeltbygninger som det gamle mejeri, kroen og de få gårde, der ligger tilbage i landsbyen. Det lille kirkemiljø har stor betydning for helheden.

Miljøet omkring Jernbanegade, Stationspladsen og Tværgade indeholder fine arkitektoniske kvaliteter samt flere velbevarede funktionsbygninger, herunder særligt stationsbygningen med tilhørende pakhus. Langs Storegade og den østlige del af Vestergade opleves tydeligt stationsbyens typologier og funktioner.

Det anbefales at udvide den nuværende udpegning til også at indeholde boliger langs Linde Allé. Disse indeholder høje arkitektoniske værdier og er gode eksempler på byggeriet omkring anlæggelsen af jernbanen.

FÅBORG
Fåborg Kirke, kro og den nærliggende gård danner tilsammen et lille, velafgrænset kulturmiljø midt i Fåborg, hvor kirken og kroen har været omdrejningspunktet for landsbyens kulturelle liv. Bebyggelsen udgør sandsynligvis resterne af en gammel landsbystruktur, som Fåborg er vokset op omkring.

VARDE BYMIDTE
Vardes bykerne præges af det middelalderlige vejnet med gadehuse beliggende tæt ud til vejen. De fleste af byens huse brændte i 1779 og 1821, hvor Varde var udsat for store bybrande. Størstedelen af købstadens huse er således opført i løbet af 1800-tallet efter den middelalderlige byplan med Skt. Jacobi Kirke beliggende i det sydvestlige hjørne.

LINDING
Linding Mølle ligger mellem Horne og Sig, hvor Stokbæk skærer Thostrupvej. Møllehuset og mølleboligen ligger på den østlige side af vejen og mølledammen på den vestlige side. Møllen stammer formentlig fra 1500-tallet og har været anvendt som kornmølle frem til 1916, hvor møllehjulet erstattes af en turbine til produktion af jævnstrøm.

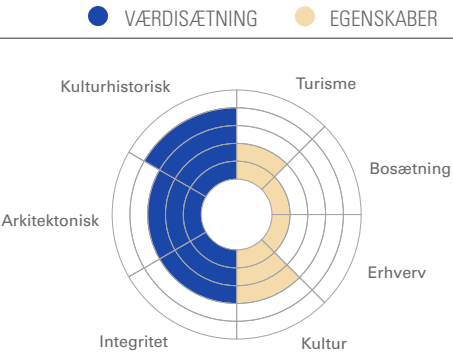
FRISVAD
Frisvad Vandmølle har eksisteret siden 1500-tallet og har været i drift som mølle frem til 1939. Herefter blev opstemningsretten udnyttet, først til sumpbæverfarm og senere til dambrug. I ådalen omkring møllen er der fortsat mange spor tilbage efter de tidligere aktiviteter.

ASSENBÆK OG LETBÆK MØLLE
Assenbæk og Letbæk Mølle har begge tidligere hørt under landbruget til Nørholm Gods. De to møller ligger begge i forbindelse med Kybæk Å, hvor Assenbæk Mølle er omgivet af skov og Letbæk Mølle ligger ud til Letbækvej, som adskiller den store møllesø fra møllens hovedbygning, opført i 1634. Møllesøerne ligger begge fortsat i tilknytning til møllerne.

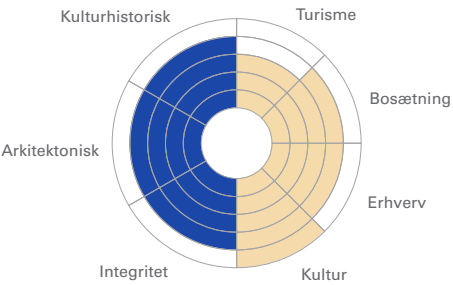
Bygningerne i det lille miljø har stor fortælleleværdi og er velholdte, men både kroen og gården har fået tilføjet nye, uhensigtsmæssige længer, hvilket svækker helhedsbilledet og den samlede arkitektoniske værdi i kulturmiljøet.

Kulturmiljøets lille skala gør det sårbart over for selv få ændringer i bebyggelsen, som ikke er tilpasset helheden, hvorfor det bør sikres mod yderligere bebyggelse og væsentlige ændringer. Der foreligger ikke en lokalplan for området, men samtlige bygninger ligger inden for kirkebyggelinjen.

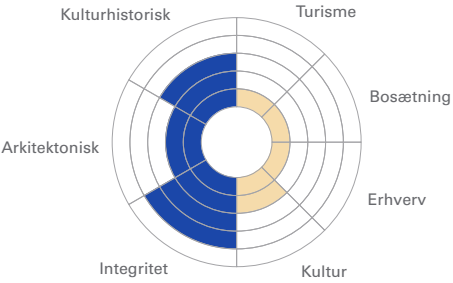

Varde har på trods af de store brande bevaret en væsentlig del af sin middelalderlige bystruktur, hvor de sammenhængende gadehuse danner harmoniske og oplevelsesrige forløb, som mange steder understreges af fine gadebelægninger. Den primære bevaringsværdi knytter sig til den velbevarede bystruktur.

Det er vigtigt fortsat at sikre den gamle bystruktur og sørge for at nybyggeri understøtter denne, samtidig med at den indordner sig arkitektonisk og skalamæssigt. Der foreligger en lokalplan med bevarende bestemmelser for Varde midtby.

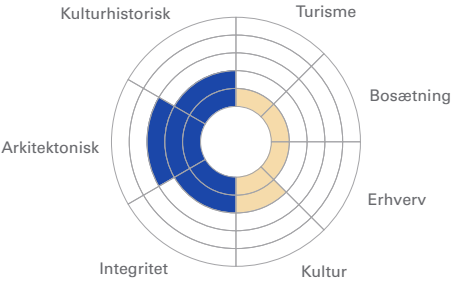

Mølledammen, der ligger helt op af vejen har stor værdi for miljøets fortælling og blev fredet tilbage i 1953. Anlægget har en høj integritetsværdi og er velholdt med stor lokal betydning.

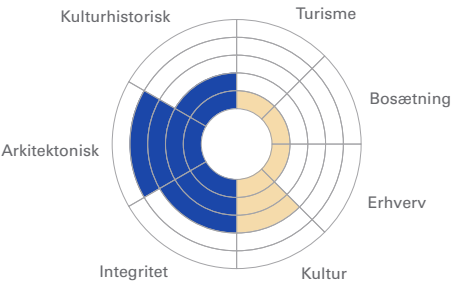
Det nuværende stuehus blev bygget i 1916 og udgør sammen med de senere opførte udlænger et harmonisk og helstøbt gårdanlæg. Mølledammen og haven fremstår velholdte, mens arealerne, hvor dambruget tidligere lå, er groet til.

Flere spor efter møllens aktiviteter kan stadig opleves i landskabet. Kulturmiljøet kunne dog styrkes, hvis der blev arbejdet med tilgængelighed op gennem ådalen.

De to møller med tilhørende møllesøer repræsenterer som samlet kulturmiljø vandmøllernes betydning for området. Begge møller har bevaret møllebolig med staldbygninger og ligger i fortsat forbindelse med møllesøerne. Selve møllebygningerne og stemmeværk er væk, hvilket svækker kulturmiljøets fortælleleværdi.

Møllernes nære placering til de omkringliggende grønne arealer gør dem til oplagte besøgsmaal i forbindelse med naturoplevelser i området omkring Kybæk. Assenbæk Mølle bliver i dag anvendt som spejderhytte og Letbæk Mølle er privat beboelse.

30

HJEDDING MEJERI

Hjedding Mejeri blev anlagt som det første andelsmejeri i 1882. Mejeriet blev anlagt på bar mark med hensigtsmæssig afstand til de omkringliggende gårde og står fortsat som oprindeligt med Maglekilde-centrifuge og smørkærne.

31

KARLSGÅRDE VANDKRAFTVÆRK

Karlsgårde Vandkraftværk ligger ved Karlsgårde Sø, som er kunstigt anlagt og reguleres af større slusesystemer. Kraftværket udgøres af en stor bygning vest for søen og dæmningen, der er opført af Sydvestjyllands Andels Elektricitets Forsyning omkring år 1920. Flere medarbejderboliger ligger placeret syd og vest for værket.

32

BUNKERANLÆG VED BLÅVANDSHUK

Områdets placering var vigtig under Anden Verdenskrig og særligt det store Tirpitz-kanonbunkeranlæg vidner om planerne for den omfattende Atlanterhavsvold. Området indeholder desuden en Luftwaffe-radarstilling, en Bøffelstilling samt en marineradar ved Blåvandshuk.

33

OKSBØL

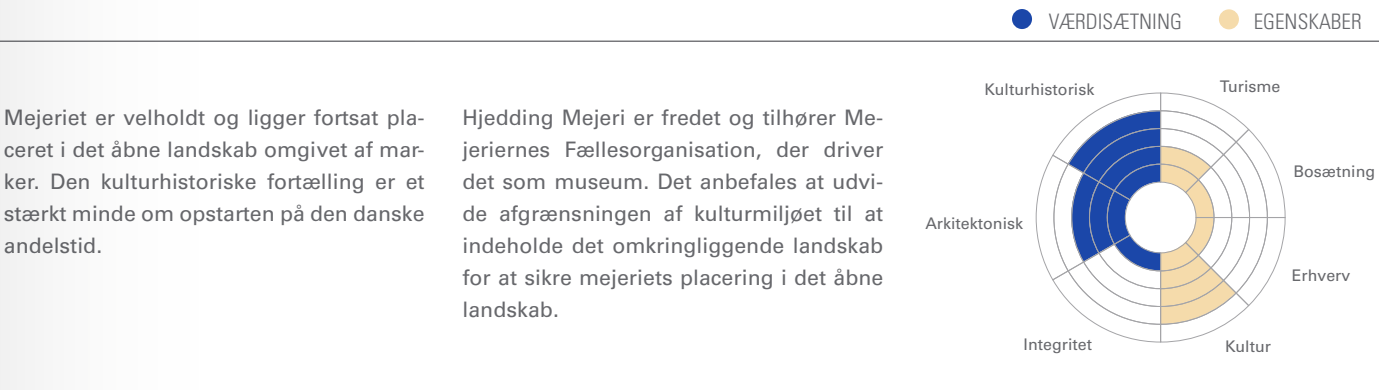
Oksbøllejren blev oprettet i 1929 som en dansk militærlejr. Under Anden Verdenskrig blev området benyttet som tysk militæruddannelseslejr og blev senere hen omdannet til flygtningelejr for tyske flygtninge i 1945-1949. Efterfølgende blev lejren nedlagt og nedbrudt som aktivitet for militærnægtere.

34

NYMINDEGAB LEJREN

Nymindegablejren er en af de få kaserner som tyskerne opførte i Danmark under anden verdenskrig. Området blev etableret i årene 1941-43 som et støtteområde til forsvarsværket langs kysten. Ovenfra imiterer bebyggelserne gårdklynger i et forsøg på at camouflere den egentlige funktion og dermed undgå bombardementer.

Mejeriet er velholdt og ligger fortsat placeret i det åbne landskab omgivet af marker. Den kulturhistoriske fortælling er et stærkt minde om opstarten på den danske andelstid.

Hjedding Mejeri er fredet og tilhører Mejeriernes Fællesorganisation, der driver det som museum. Det anbefales at udvide afgrænsningen af kulturmiljøet til at indeholde det omkringliggende landskab for at sikre mejeriets placering i det åbne landskab.

Karlsgårde Vandkraftværk udgør i sammenhæng med søen, dæmningen og ådalen et helstøbt miljø med høj kulturhistorisk værdi, som knytter sig til den tydelige sammenhæng mellem landskab og bygninger. Kulturmiljøet er således en vigtig repræsentant for elektricitetens indførelse og andelsbevægelsens arbejde.

Vandkraftsværksbygningen og dæmningen er fredet.

De synlige bunkeranlæg afspejler en kortvarig, men vigtig periode i Danmarks historie, hvor tyskerne anlagde bunkers langs de danske kyster. Bærende for området er antallet af og sammenhængen mellem de mange bunkeranlæg, som ligger indlejret i landskabet.

Den sydlige Tirpitz-bunker er i dag omdannet til et museum. Det anbefales at se på mulighederne for også at inddrage den nordlige Tirpitz-bunker samt Bøffelstillingen som en del af formidlingen. Særligt Bøffelstillingen med de mange bunkers i landskabet er et interessant område.

Lejrens struktur og størrelse opleves i dag via vejstrukturen i den tilplantede plantage. Rundt i plantagen findes enkelte bygninger, særligt lazaret og garageanlæg samt enkelte ruiner, der fortæller om lejren. Uden for plantagen findes enkelte bygninger, men den samlede fortælling er udvisket.

Oksbøllejren er et unikt område, der vidner om Danmarks rolle som destination for de mange tyske flygtninge efter Anden Verdenskrig. En rolle som i dag er relevant og som bør formidles. Selve området understøtter de nuværende planer om opførelse af et flygtningemuseum ved det tidligere lazaret.

Lejren er et af de mest veludførte og smukkeste komplekser som værnemagten efterlod sig i Danmark. Bygningerne vækker minder om slesvigsk-frisisk byggeskik, hvilket giver en god samhørighed mellem de spredte bebyggelser.

I dag benyttes området af Hjemmeværnet og er lukket for offentligheden.

35

HELSEMED
Hesselmed Hovedgård ligger i et udpræget landbrugsområde på kanten af et engdrag. Den nuværende hovedbygning er opført i år 1745 i grundmur med saddeelhængt tegltag. Herregården kan dateres tilbage til 1525. Området indeholder også et mindre parkanlæg og arealer ned til Ho Bugt.

36

SØVIGGÅRD
Søviggård Herregård blev anlagt i 1639. Oprindeligt var gårdanlægget delt i en borggård og ladegård med voldgrav og vindebro. Sidenhen er herregårdens jorde reduceret betydeligt og området omkring herregården er i dag udlagt som fredskov. Den firelængede gård og spor efter voldgraven kan fortsat opleves.

37

NØRHOLM
Nørholm Gods kan dateres tilbage til slutningen af 1300-tallet og er beliggende i Varde Ådal i udkanten af Nørholm Hede. Herregårdsmiljøet er karakteriseret ved sin lave beliggenhed med voldgrav og store parkanlæg. Åen forbinder herregården med Nørholm Mølle og adskiller samtidig gods fra hede.

38

LUNDERUP GODS
Lunderup Gods er en mindre hovedgård mellem Varde Å og jernbanen mod nord. Hovedgården består af en gulmuret hovedbygning i klassicistisk stil og en trelænget avlsgård med beboelse i den ene længe. I 1920'erne blev Lunderups jord udstykket til en række nye brug nord for Varde Å.

39

LUNDE
Lunde består af en mindre landsby med tæt byhusbebyggelse langs Skolegade og Østergade samt skole, forsamlingshus og købmand. I slutningen af 1800-tallet har et mindre stationsmiljø udviklet sig syd for landsbyen med kro, købmand og industrianlæg. Dette område er over tid vokset sammen med landsbyen langs Skolegade.

Herregården er en af de få tilbageværende repræsentanter for den beskedne herregårdstil, der tidligere kendtes i Sydvestjylland. Herregården opleves i dag privat og det omkringliggende landskab er omdannet med nye udstykninger og jordsammenlægninger.

Hovedbygningen er fra 1766 og de senere længer fremstår nyrenoverede, og ligger smukt skjult i den omkransende skov. Miljøets fortælling er ikke længere synlig grundet den drænedes mølledam og frasalget af jordene.

Hovedbygningen har ikke undergået større forandringer siden opførelsen i 1780, og fremstår sammen med sidefløje, avlsgård, mølle, eng og hede intakt. Gods og mølle er begge fredede i dag ligesom landskabet og naturen omkring godset i høj grad er med til at styrke fortællingen.

Kulturmiljøet opleves overordnet set fragmenteret, da Lunderups hovedbygninger ligger alene i landskabet uden andre elementer fra det oprindelige herregårdsmiljø. Lunderup Gods indeholder dog fine arkitektoniske værdier i såvel hovedbygning som avlslænger.

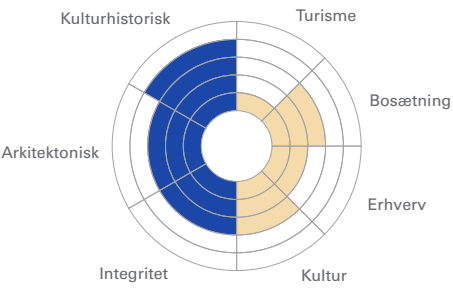
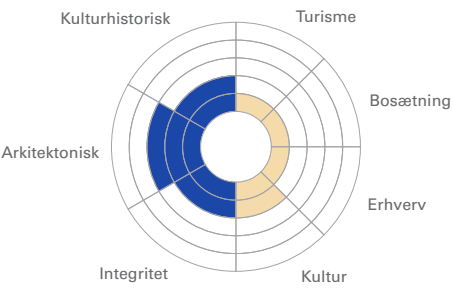
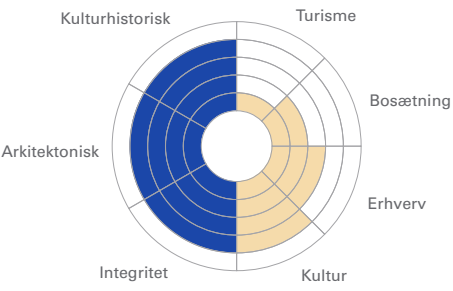
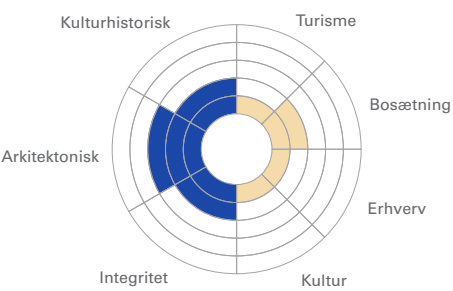
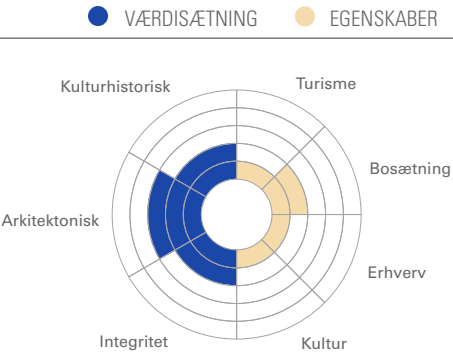
Bebyggelsen omkring kirken og stationen har to klare, karakteristiske, arkitektoniske formsprog, som tydeligt viser byens tidligere adskillelse som hhv. landsby og stationsby. Med undtagelse af det tidligere vandværk består bebyggelsen mellem de to områder af boliger opført i 1960.

Det foreslås, at der tyndes ud i skoven, så herregården bliver synlig fra vejen. Derudover kunne Søvig Bæk genslynges så det vådområde, der har været nord for Søviggård igen kommer frem. Dette vil styrke kulturmiljøets fortælling.

Herregården er privatejet og er ikke offentligt tilgængelig. Møllen, der fortsat tilhører herregården, er dog tilgængelig. Kulturmiljøet fremstår stærkt, men kunne med fordel knyttes op på en større fortælling omkring kysten og kyststien.

Lunderups hovedbygning er fredet.

Lunde bør udpeges som et kulturmiljø for at sikre de kulturhistoriske interesser, der fremover vil kunne understøtte og styrke en fremtidig udvikling af byen. Miljøerne omkring kirken og stationen har specielt fine kvaliteter og bør ses i sammenhæng med de omkringliggende landskaber.

40

FRISVADVEJ OG LUNDVEJ

Vest for Varde midtby mellem indfaldsvejene Frisvadvej og Lundvej ligger et villakvarter, som opstod i begyndelsen af 1900-tallet. Her findes flere eksempler på villaer i nationalromantisk og hjemstavnsstil, Bedre Byggeskik og jugendstil. Det bedste eksempel på sidstnævnte er Jugendhuset på Lundvej 39, som blev opført i 1901 af arkitekt C.H. Clausen.

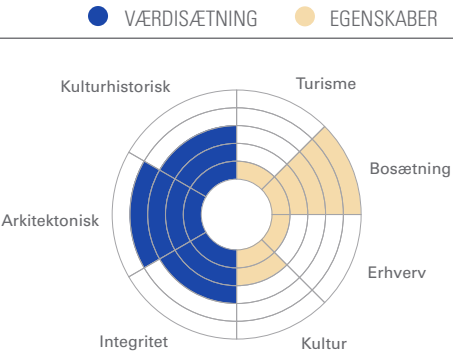
41

VARDE VEST STATIONSMILJØ

Varde Vest Station ligger på grænsen mellem den gamle købstad og det nyere forstadsområde nord for jernbanen med bebyggelse fra 1900 og frem. Stationsbygningen er tegnet af Heinrich Wenck, opført i 1903 og ligger sammen med den gamle remise og flere pakhuse samt den gamle fattiggård. Syd for stationen ligger et villakvarter fra omkring år 1900.

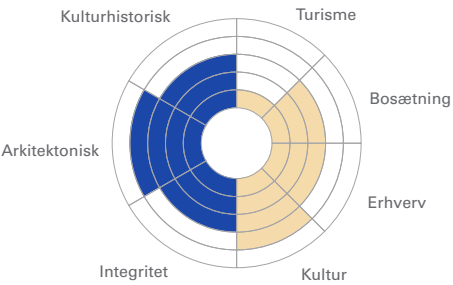
Jugendhusets særprægede arkitektur med den rige detaljering udgør sammen med flere andre villaer som Frisvadvej 44, der er tegnet af Martin Nyrop i nationalromantisk stil, et varieret og arkitektonisk interessant kulturmiljø, der afspejler udviklingen i boligarkitekturen fra år 1900 og frem.

Det anbefales at udpege Vardes vestlige villakvarter som kulturmiljø pga. områdets aflæselige udvikling i boligarkitekturen, som primært er præget af Bedre Byggeskik. Området rummer desuden gode egenskaber inden for bosætning.

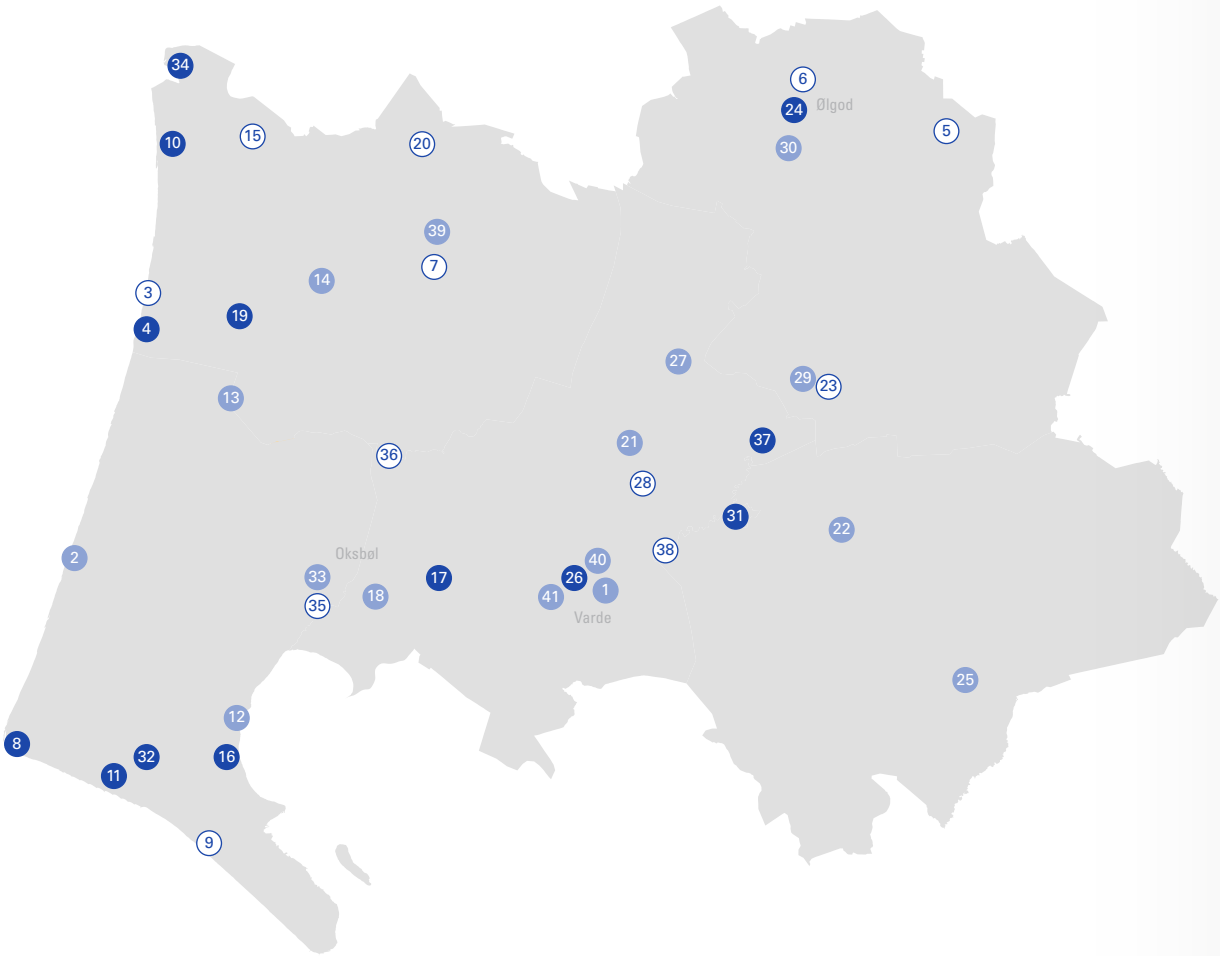
Stationsbygningen og de omkringliggende funktionsbygninger, herunder den gamle remise, har bevaret sit oprindelige udtryk og rummer en høj arkitektonisk værdi, ligesom stationskvarteret med samtidige villaer besidder store arkitektoniske kvaliteter.

Stationsbygningen blev restaureret i 2015 og er i dag privat beboelse. Det øvrige stationsmiljø har egenskaber inden for kultur, og særligt remisen har stort potentiale for at danne ramme om kulturel aktivitet og arrangementer. Kulturmiljøets bygninger bør dog sikres, før en udvikling af området finder sted.

KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI
VARDE KOMMUNE

- HØJ VÆRDI (VÆRDISUM 11-15)
- MIDDEL VÆRDI (VÆRDISUM 8-10)
- LAV VÆRDI (VÆRDISUM 3-7)

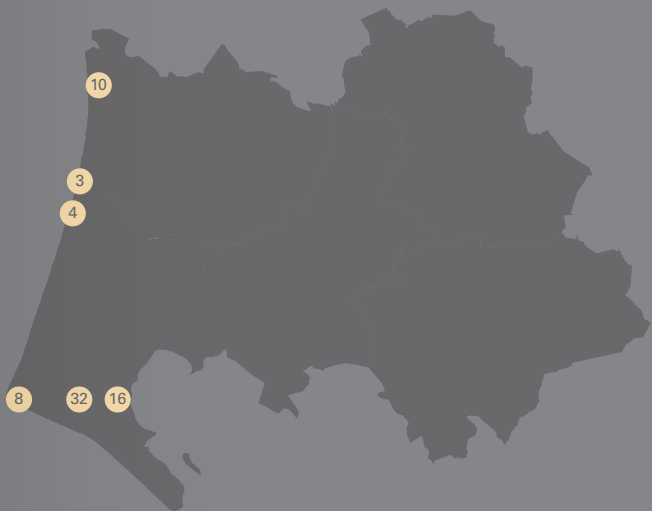

KULTURMILJØERNES EGENSKABER
VARDE KOMMUNE

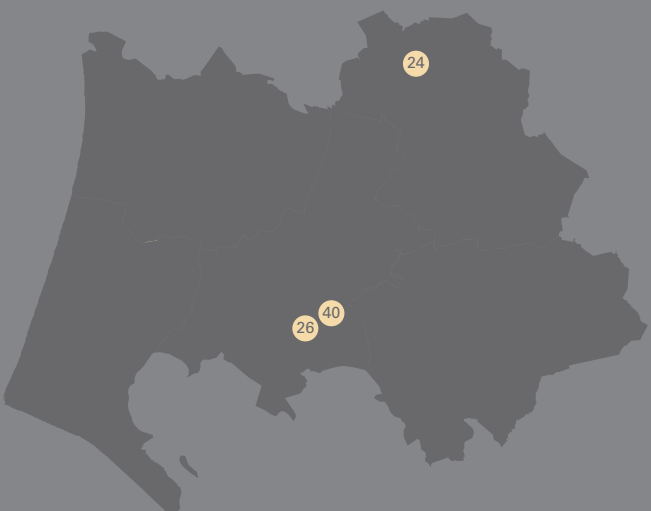
- HØJ (VURDERING 4-5)

TURISME

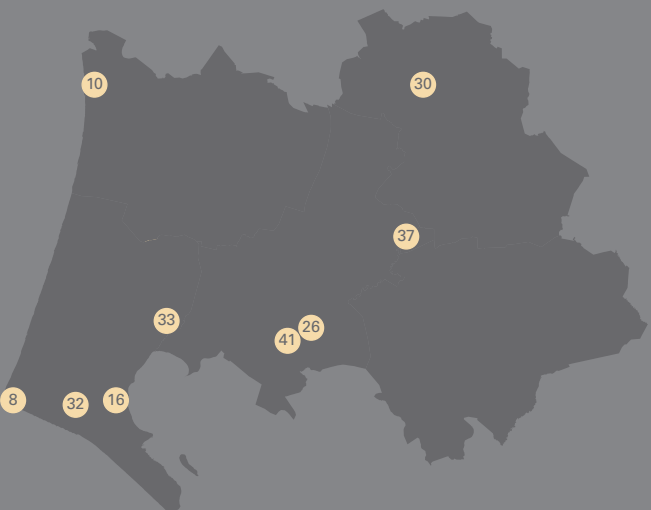
BOSÆTNING

ERHVERV

KULTUR

UDVALGTE KULTURMILJØER

VARDE KOMMUNE

5 UDVALGTE KULTURMILJØER

De udvalgte kulturmiljøer er et eksempel på, hvordan kom-munen kan arbejde med screeningens resultater i en videre planlægningsproces. Udvælgelsen er baseret på de formål og kriterier, der blev defineret i screeningens opstartsfase.

LØSBLADE MED DE UDVALGTE KULTURMILJØER

Løsbladene indeholder en beskrivelse af kulturmiljøet, dets fortælling, bærende bevaringsværdier og status samt illustrationer i form af fotos og diagram.

NYMINDEGAB

Fiskerhuse langs Redningsvejen

BESKRIVELSE

Fiskerlejet i Nymindégab ligger i klitlandskabet ved vestkysten. Store sandflugter har medført, at Ringkøbing Fjords naturlige udløb over tid har vandret mod syd langs Holmlands Klit. I begyndelsen af 1800-tallet var udløbet ud for Nymindégab, hvilket fremmede udviklingen af et mindre fiskerleje på brinken. Fjordens udløb tilsandede dog ad flere omgange, trods adskillige, større indgreb i landskabet for at sikre udsejlingen. Den konstante kamp medførte, at der i 1931 etableredes en permanent kanal ved Hvide Sande, hvorefter Nymindégab mistede sin funktion som fiskerleje.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Fiskerlejet udgør et stærkt kulturmiljø med de små fiskerhytter (esehuse) og bådhus. De mange stråtekte fiskerhuse ligger isoleret på brinken, og fremstår tydeligt i sit kulturhistoriske udtryk. Husene ligger forskudt i landskabet langs Redningsvejen med god udsigt over Nymindestrømmen og Holmlands Klit. De langstrakte søer, der nu udgør Nymindestrømmen er videre et vigtigt element, der peger på nogle af de forandringer landskabet har været underlagt.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende elementer for kulturmiljøet knytter sig til esehuse, den fredede redningsstation og det velbevarede lodshus. Herudover udgør det omkringliggende landskab en essentiel del af kulturmiljøet og områdets fortælling.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Kulturmiljøet beskyttes af en lokalplan, der har til formål at sikre det værdifulde kystlandskab og de eksisterende bygninger langs Redningsvej. Kulturmiljøet er desuden omgivet af en række værdifulde naturområder, der varetages af Naturstyrelsen.

BEMÆRKNINGER

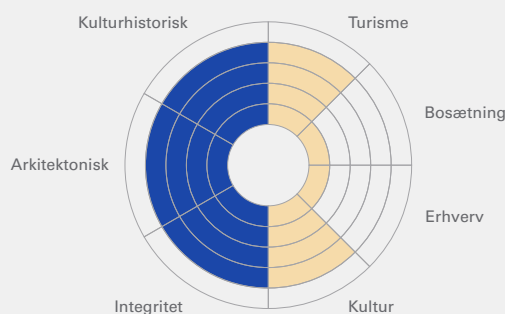
Flere sommerhusområder ligger omkring Nymindégab. Ved at udvikle formidlingen af området har Nymindégab gode egenskaber som støttestation for turismen i området.

Afgrænsningen omfatter fiskerisamfundet og det fredede landskab omkring Nymindestrømmen

Kommune:	Varde Kommune
Kategori:	Kystmiljø - Fiskerleje
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Indsatsområder i udviklingsplan - Nymindégab
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

NYMINDEGAB

Bebyggelserne på brinken ligger hævet i landskabet

Fiskerhus i det fredede landskab omkring Nymindestrømmen

Nymindesøen Redningsstation, der i dag er museum med Danmarks ældste redningsbåd i sin originale bygning

HO

Ho Kirke fra 1400-tallet og senere ombygget i 1820

BESKRIVELSE

Ho er en mindre vejklungeby, der ligger på kanten mellem det opdyrkede klitlandskab og marsken ved Ho Bugt. Landsbyen har tidligere været losse- og ladeplads til Varde frem til midten af 1800-tallet, hvor købstaden etablerede en ny havn tilrettelagt for større skibe. Øst for Ho ligger fortsat en mindre havn i tilknytning til byen. Byen har en åben karakter med store, ubebyggede områder imellem husene og udsyn til de omkringliggende enge, Ho Bugt og tofterne. Disse områder har tidligere været af stor betydning for specielt fåreavl i byen, som har benyttet landsbyens grønne strukturer. Bebyggelsen ligger tæt ind til det slyngede vejforløb, med Ho Kirke centralt beliggende som pejlemærke for hele området.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Ho er et fint eksempel på en af egnens mange randbyer opstået i skellet mellem marsk og klitlandskab. Landsbyens beliggenhed understøtter forbindelsen til den omsluttende natur, hvor blandt andet Naturpark Vesterhavet breder sig mod nordvest.

BÆRENDE ELEMENTER

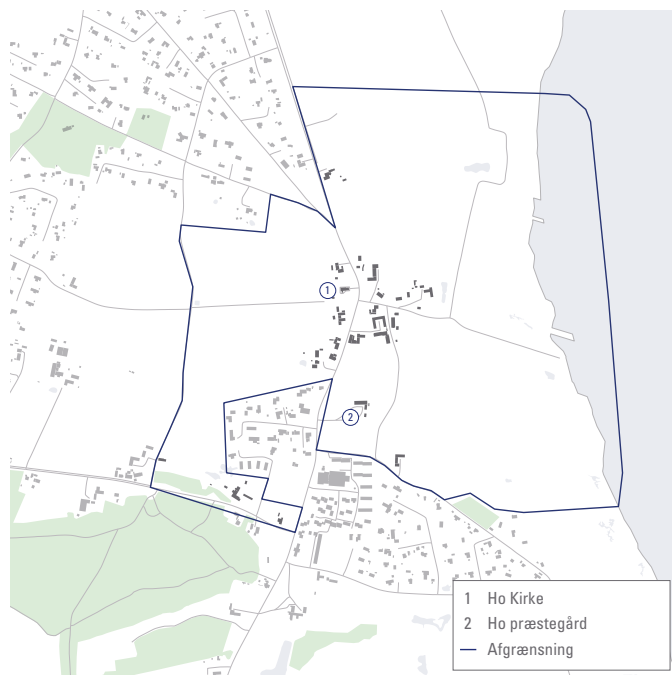
De bærende bevaringsværdiger knytter sig til bystrukturens åbne karakter, det slyngede vejforløb, kirkens funktion som pejlemærke og sammenhængen med det åbne land mod vest. Særligt landsbyens mange bevarede huse og gårde ved Fjordvej og Hovej med udsyn til det omkringliggende land er vigtig for oplevelsen.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Området er i dag et attraktivt turistområde og besidder store potentialer som mødested for de omkringliggende sommerhuse. Ligeledes besidder byen et bosætningspotentiale med den smukke beliggenhed ved Ho Bugt.

BEMÆRKNINGER

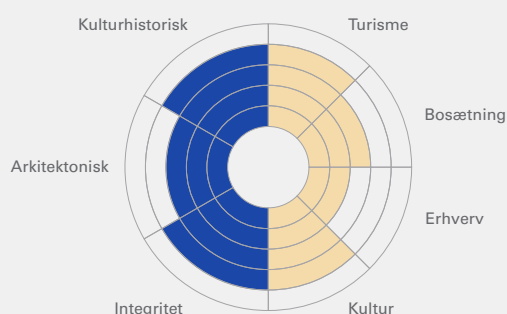
Ho er i dag omfattet af en lokalplan med bevarende bestemmelser. I planlægningen og udviklingen af Ho bør der være fokus på at udnytte landsbyens attraktive beliggenhed med skov- og hedeområder samt kyst ved Ho Bugt syd for byen.

Afgænsningen omfatter Ho by med tilhørende arealer mod Ho Bugt og det opdyrkede klitlandskab

Kommune:	Varde Kommune
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Ho landsby
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

HO

Ho Kro ved den tidligere fåremarkedsplads

Ho præstegård med Thomas Lange Haven i baggrunden

Tidligere mindre fiskerhus med udsigt over Ho Bugt

VARDE BYMIDTE

Torvet i Varde danner et åbent samlingssted i den tætte, middelalderlige bykerne

BESKRIVELSE

Varde by er opstået ved vadestedet over Varde Å, som studedri-
verne fra Thy og det vestlige Jylland anvendte, når de drev kvæg
til de store markeder i Ribe og Altona. Byen fik købstadsprivilegi-
er i 1442, og Vardes bykerne præges stadig af den middelalderli-
ge struktur med gadehuse beliggende tæt ud til vejen. De fleste
af byens huse brændte i 1779 og 1821, hvor Varde var udsat for
store brande. Størstedelen af købstadens huse er således opført
i løbet af 1800-tallet efter den middelalderlige byplan med Skt.
Jacobi Kirke beliggende i det sydvestlige hjørne.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Varde har på trods af de store brande bevaret en væsentlig del
af sin middelalderlige bystruktur med det krogede gadenet, hvor
de sammenhængende gadehuse danner harmoniske og ople-
velsesrige forløb, som mange steder understreges af fine chaus-
sébelægnings. Tilsammen skaber dette en høj integritetsværdi
i kulturmiljøet.

BÆRENDE ELEMENTER

Den primære bevaringsværdi knytter sig til den velbevarede
bystruktur med de beskedne gadehuse, som i kraft af hinanden
danner værdifulde byrum. Varde bymidte rummer en række
bevaringsværdige bygninger, som det gamle hospital i Ve-
stergade, Den Kampmannske Gård i Storegade og Skt. Jacobi
Skole ved Kirkepladsen, ligesom torvet med Skt. Jacobi Kirke
og rådhuset udgør en yderst bevaringsværdig helhed.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Varde bymidte har, grundet sine velbevarede og hyggelige ga-
deforløb, det aktive butiksliv og den aflæselige kulturhistorie i
byen, gode egenskaber inden for bosætning og erhverv såvel
som kultur.

BEMÆRKNINGER

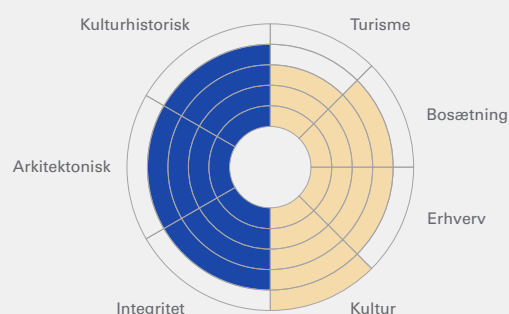
Det er vigtigt fortsat at sikre den gamle bystruktur og sørge for,
at nybyggeri understøtter denne samtidig med, at den indordner
sig arkitektonisk og skalamæssigt. Der foreligger en lokalplan
med bevarende bestemmelser for Varde midtby.

Kulturmiljøet omfatter Vardes middelalderlige bykerne samt indfaldsvejene Vesterport, Østergade og Storegade, som tidligere udgjorde vadestedet

Kommune:	Varde Kommune
Kategori:	Bymiljø - Købstad
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Varde
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

VARDE BYMIDTE

Vardes middelalderlige vejnet understreges af de sammenhængende byhuse og de fine chaussébelægninger, som tilsammen skaber harmoniske gadeforløb

Varde byder på en række bygninger med høj arkitektonisk værdi, som f.eks. Den Kampmannske Gård i Storegade, der ses her

Vardes bebyggelse i bymidten på maks. to etager er et vigtigt karaktertræk, som skaber visuel forbindelse til Skt. Jacobi Kirke flere steder i byen

BUNKERANLÆG VED BLÅVANDSHUK

Bunker ved Tirpitz-stillingen

BESKRIVELSE

Bunkeranlægget ved Blåvandshuk var en del af Atlantvolden, som tyskerne byggede under Anden Verdenskrig og består af 3 forskellige områder: Tirpitz-Stillingen (Vogelnest), Bøffelstillingen og Marineradaren ved Blåvand Fyr. Atlantvolden strakte sig fra Spanien til Nordnorge, hvor anlægget ved Blåvandshuk er et af de største bygget på dansk grund. Dele af bunkeranlægget nåede dog aldrig at blive færdigbygget, blandt andet tvillingebunkerne ved Tirpitz. Området vidner om den strategiske betydning, tyskerne gav den danske vestkyst.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

De mange bunkeranlæg ligger fortsat som synlige spor langs kysten og afspejler en kortvarig, men vigtig periode i Danmarks historie. Denne historie opleves tydeligt ved Tirpitz, som i dag er omdannet til museum.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende bevaringsværdier knytter sig til de to store bunkers ved Tirpitz, marineradaren ved Blåvand Fyr samt bunkerne ved Bøffelstillingen, som ligger spredt mellem klitterne.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Området besidder et stort potentiale for udvikling af turisme, som det allerede er eksemplificeret ved Tirpitz-bunkeren og den stigende interesse fra besøgende.

BEMÆRKNINGER

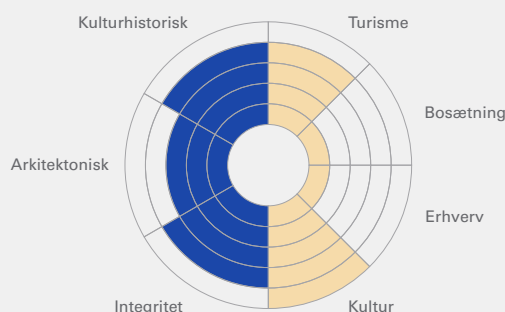
Det anbefales, at Bøffelstillingen åbnes op i sammenhæng med tvillingebunkerne ved Tirpitz for på den måde at fremme fortællingen om den tyske invasion under Anden Verdenskrig. Bøffelstillingen er i dag placeret i et militært øvelsesterræn med større friholdte områder og synlige spor efter militære køretøjer, hvilket i høj grad understøtter oplevelsen. De øvrige bunkers ligger endvidere placeret i smukke og unikke, landskabelige omgivelser, som er med til at styrke oplevelsen af kulturmiljøet som et samlet hele.

Afgrænsningen er opdelt i tre store områder, da områderne i mellem er udviklet med blandt andet Blåvandshuk

Kommune:	Varde Kommune
Kategori:	Militære anlæg - Fæstning
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Bunkersanlæg ved Blåvandshuk
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

BUNKERANLÆG VED BLÅVANDSHUK

Ved Bøffelstillingen ligger de mange bunkers placeret skjult i landskabet og mellem klitterne

Marineradaren er placeret mellem Blåvand Fyr og Vesterhavet

Den ene af tvillingebunkerne ved Tirpitz er i dag omdannet til et attraktivt museum

NYMINDEGABLEJREN

Kasernens hovedbygninger

BESKRIVELSE

Nymindegablejren er en kaserne opført af besættelsesmagten i 1942. Kasernen blev opført som underbringnings- og uddannelsessted for tyske luftværnsartillerister og fungerede fra 1944 og frem til krigens afslutning som støtteområde til opførelsen af forsvarslinjen langs den europæiske vestkyst. Bebyggelsen består af trelængede gårdanlæg i slesvigsk-frisisk byggeskik, der er anlagt som spredt landsbybebyggelse, så det ovenfra imiterer de vestjyske bydannelser for at undgå luftangreb.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Nymindegablejren har bevaret sin struktur og fremstår uden større ændringer. De ensartede gårdstrukturer ligger med fin sammenhæng langs vejforløbene og udgør med områdets øvelsesterræn et stærkt kulturmiljø. Enkelte, nyere bygninger med fladt tag fra 1970'erne er opført efter militærets behov.

BÆRENDE ELEMENTER

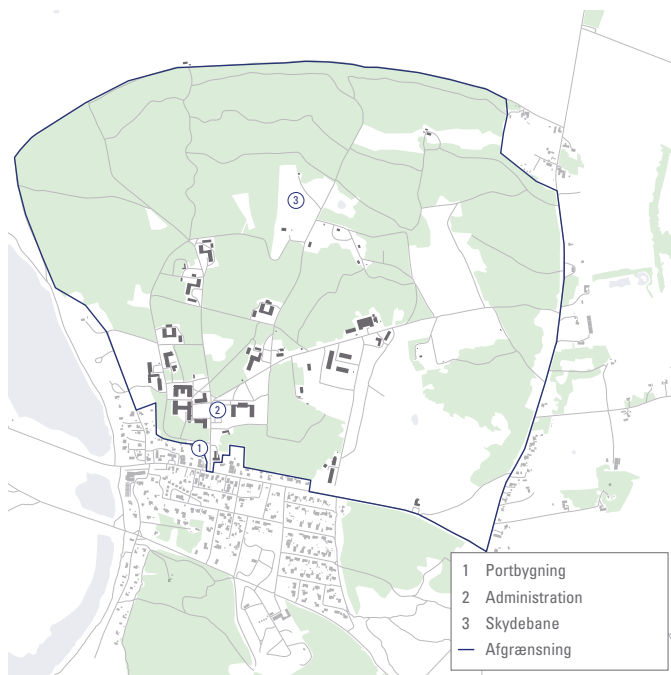
Nymindegablejrens arkitektoniske kvaliteter udgøres af de ensartede gårdanlæg samt områdets tre hovedbygninger. Hovedbygningerne er opført i røde teglsten i to etager med karakteristiske kviste, halvvalmede gavle og vinduer med grønne skodder. Lejren er et veludført og smukt militærkompleks fra den tyske værnemagt.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Den atypiske kasernestruktur udgør en vigtig del af fortællingen, som på fin vis er med til at formidle de tidligere militære interesser i området. Nymindegablejren ejes fortsat af Forsvaret og har fungeret som hjemmeværnsskole siden 1949. De fortsatte militære aktiviteter styrker og understøtter i høj grad fortællingen.

BEMÆRKNINGER

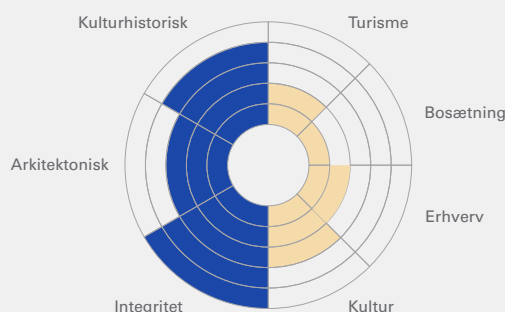
Den nuværende status som kaserne begrænser kulturmiljøets egenskaber til militært erhverv. Åbnes området for offentlighed vil Nymindegablejren kunne indgå som en relevant del af fortællingen om den militære historie i samspil med Flygtningemuseet ved Oksbøl.

Afgrænsningen følger det militære område og omfatter bebyggelser, øvelsesterræn og skydebane

Kommune:	Varde Kommune
Kategori:	Militære anlæg - Kaserne
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Indsatsområder i udviklingsplan - Nymindegab
Adgangsforhold:	Ingen offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

NYMINDEGABLEJREN

Spredte bebyggelser på kassernen

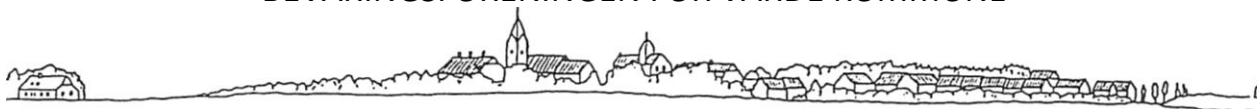
Barakbygning opført i rød tegl med grønne skodder

Værkstedbygning, ældre kampvogne og aflæsningsrampe

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Varde Kommune
Plan og GIS
Bytoften 2
6800 Varde

Lundvej 4
6800 Varde
tlf 7522 0877
e-post bevardet@outlook.dk
www.bevaringvarde.dk

dato: 05.02.2025

Vedr: bemærkninger til forslag til lokalplan 24.01.L13 – Ølgod Kulturhus

Bevaringsforeningens tilgang i høringssvar.

Bevaringsforeningen skal ifølge vedtægterne blandt andet virke for at bevare byens og omegnens arkitektoniske og miljømæssige særpræg med hensyn til såvel gadebilledet samt enkelte bygninger og deres omgivelser. Endvidere at give borgerne større mulighed for at fremføre deres synspunkter vedrørende ændringer af by- og landskabsbilledet samt gennem oplysende virksomhed at søge at stimulere den lokalhistoriske og æstetiske interesse.

Konklusion på bevaringsforeningens høringssvar – se side 10

Kommunens oplysninger

Bevaringsforeningen er blevet oplyst om, at der er mulighed for at fremsende synspunkter, kommentarer eller indsigelse til forslag til lokalplan 24.01.L13 for Ølgod Kulturhus senest den 07. februar 2025.

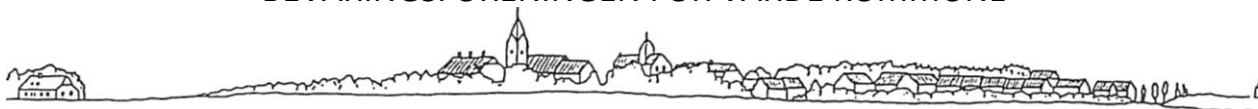
Det fremgår af materialet, at lokalplanen dækker området for Ølgod Kulturhus.

Endvidere at:

- Lokalplanen er udarbejdet med henblik på at muliggøre en ombygning og renovering af kulturhuset i Ølgod.
- For at skabe rum for nye funktioner i kulturhuset kan ny bebyggelse opføres i op til 10 m, dog fastlægger lokalplanen begrænsninger på bygningshøjden for en del af bebyggelsen, som grænser op til nabogrunde og bevaringsværdig bebyggelse.
- Hovedideen i forhold til bebyggelsens fremtræden er at sikre, at ny bebyggelse harmonerer med eksisterende bygninger i og omkring lokalplanområdet, men med mulighed for et karakteristisk og nutidigt præg gennem materialevalg samt mulighed for genanvendelse af facadematerialer i renoveringen.
- I lokalplanen udlægges et område til forplads mod Vestergade. Forpladsen vil fungere som velkomstareal, og lokalplanen fastsætter bestemmelser, der skal sikre, at pladsen får urbant udtryk tilpasset omgivelserne.
- I fælles opholdsarealer er der mulighed for lokal håndtering af regnvand ved etablering af grønne regnvandsbede og lignende.
- Lokalplanen giver mulighed for nedrivning af eksisterende bebyggelse. Dog sikres bevaring af den bevaringsværdige bygning Vestergade 5, som er en del af kulturhuset.

Desuden fremgår det, at der er udarbejdet en screening af planens indvirkning på miljøet. Ud fra screeningen har Byrådet vurderet, at planen ikke kræver en miljøvurdering.

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Bevaringsforeningens bemærkninger

Som udgangspunkt undrer det bevaringsforeningen, at byrådet ikke følger egne planer og dermed tilsidesætter de beføjelser man som byråd har fået via planlovens §12: at virke for kommuneplanens gennemførelse. Det kan skabe usikkerhed hos borgerne i, hvad man kan forvente, der vil ske i et område, for naboejendommen, genboen osv. De fleste har jo tillid til at de planer, der bliver vedtaget af byrådet er gældende og undtagelsesvis og kun i helt specielle tilfælde fraviges.

I nærværende sag forholder projekt og lokalplan sig ikke til det faktum, at Vestergade i kommuneplanen er udpeget som del af et samlet kulturmiljø, som foruden Vestergade omfatter Storegade, Jernbanegade, Stationspladsen og Bjergegade.

Som vi har fremført i tidligere høringssager finder vi ikke at byrådet efterlever kommuneplanen. Heller ikke i denne sag – og måske endnu mindre i denne sag, hvor nedrivningstruet bygning indgår som en del af udpeget kulturmiljø.

Angående kulturmiljø

Kommuneplan 2021

Hovedstruktur side 38 Byrådets mål:

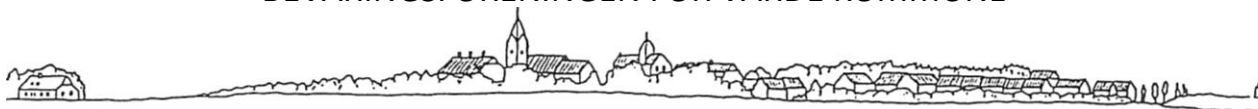
Byrådet vil sikre, at byerne udvikles med respekt for de kulturhistoriske værdier, og at omdannelse og nybyggeri sker i respekt for områdernes arkitektoniske værdier.

Byrådet ønsker at bevare kommunens mange værdifulde kulturmiljøer, landskaber og bevaringsværdige bygninger. Byrådet ønsker at fremme grønne byrum og skabe rum til udvikling af byrum i kystbyerne og oplevelsesmuligheder forbundet til kulturmiljøerne.

Retningslinjer for planlægningen (s. 38):

8.2 I områder, der grænser op til de bevaringsværdige kulturmiljøer, skal der lægges vægt på, at de kulturhistoriske værdier og landskaber ikke tilsidesættes i forbindelse med byggeri, anlægsarbejde og andre ændringer.

Fataboks fra Kommuneplan - kulturmiljø 32, Ølgod Stationsby

32. Ølgod Stationsby

Afgrænsning

Kulturmiljøet består i dag af Stationspladsen med dens bygninger – stationen, det gamle Hotel Ølgod, hjørnekaréen Stationspladsen-Nørregade samt bygningen i den vestligste ende af Stationspladsen. Den sydlige del af Jernbanegade samt Storegade øst og vest for Jernbanegade. Lægeboligen fra 1876, i dag Jernbanegade 33. Det gamle apotek fra 1903, i dag Jernbanegade 27. Det ældste posthus, i dag Jernbanegade 23. Bjerregade – især husene på den nord-østlige side incl. det gamle Ølbryggeri. Desuden må hele vejstrukturen Jernbanegade, Storegade/Vestergade frem til kirken betragtes som en del af kulturmiljøet, da der her er tale om den struktur, der opstår i kølvandet på stationens placering. Det samme gælder forløbet af Bjerregade.

Bevaringsværdier

Stationsbyen Ølgod fremtræder fortsat med den bystruktur, der blev grundlagt med jernbanens komme. Det gælder Stationspladsen med dens bygninger, samt Jernbanegade/Storegade der forbinder den nye stationsby med det gamle centrum i Ølgod omkring kirken. Også Bjerregade kom til at forbinde de to bydele og bebyggelsen i den nordøstlige ende af Bjerregade hører til den tidligere bebyggelse i stationsbyen. Flere af husene og forretningerne i den sydlige del af Jernbanegade og i Storegade, øst og vest for Jernbanegade har ændret udseende efter formål og tidens smag, men det nævnte område giver fortsat et fint billede af den struktur og bebyggelse, der udviklede sig i årtierne efter anlæggelsen af jernbanen. Storegades bugtede forløb er usædvanligt for stationsbyernes hovedstrøg, men afspejler i Ølgod en gammel landevejs forløb.

Sammenhæng med:

Ølgod er en af de mange stationsbyer, der skød op langs Den Vestjyske Længdebane, som blev anlagt i 1870'erne.

Bevaringstilstand

Det generelle indtryk er, at bevaringstilstanden af bygninger indenfor kulturmiljøet er i rimelig eller god stand. Dog må det bemærkes, at der pt. Er tomme butikslokaler i bygningerne lige vest for Jernbanegade på den nordlige side af Storegade.

Desuden er der tomme lokaler i Storegade 40 og (42?). Derudover er bygningen lige øst for Jernbaneeverskæringen på den nordlige side af vejen i mindre god stand. Den gamle lægebolig, det gamle apotek, de to gamle posthuse samt bygningerne på stationspladsen ser umiddelbart ud til at være i god stand. Dog bærer stationsbygningen præg af at den står mere eller mindre ubenyttet hen.

Mål/sårbarhed

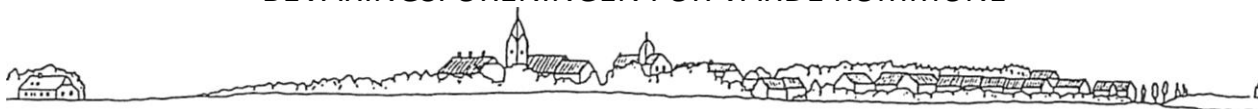
Det anbefales, at man ikke ændrer på Stationspladsens fremtræden og form. Desuden anbefales, at der ikke ændres på det oprindelige gadeforløb, der kom til at forbinde stationsbyen med kirkebyen især krydset Jernbanegade/Storegade, (Jernbanegade-Storegade –Vestergade) samt forløbet af Bjerregade. Det anbefales at man ikke foretager væsentlige forandringer på stationsbygningen, det gamle Hotel Ølgod, den gamle lægebolig og det gamle apotek samt på de to gamle posthuse.

Mange huse, værksteder og forretninger har gennem tiden ændret udtryk efter funktion og mode, og det skal også fortsat være muligt. Det anbefales dog, at man gør det nænsomt og så vidt det er muligt - i overensstemmelse med det oprindelige udtryk.

I lokalplan 24.01.L01 ses en liste over allerede udpegede historiske bygninger, og det anbefales, at de af bygningerne, der ligger i Kulturmiljøet, ikke ændres væsentligt.

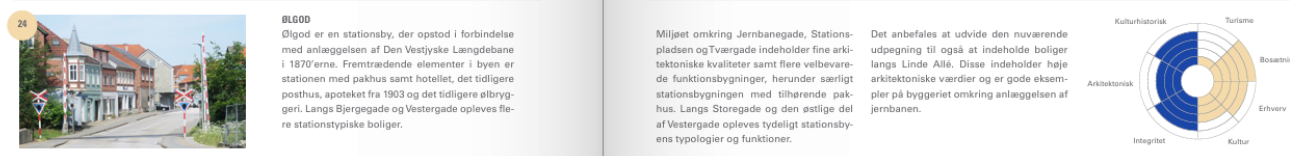
Store ændringer i ovennævnte vil forringe fortællerværdien og ikke mindst reducere de synlige vidnesbyrd om Ølgods historie og udvikling. En udvikling som ikke blot betød rivende fremgang for Ølgod, men som også for alvor satte Ølgod i forbindelse med det øvrige Danmark og den øvrige verden.

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Screening af kulturmiljøer

Ud over kommuneplanens bestemmelser for kulturmiljø har Arkitektskolen Aarhus i perioden 2016-2017 gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 kommuner. Heriblandt Varde Kommune. Screeningsresultaterne er udgivet i en rapport i 2019. Der er foretaget vurdering på kulturmiljøets værdier og egenskaber såsom historisk værdi, arkitektonisk værdi, integritetsværdi, turisme, bosætning, erhverv og kulturformidling.

Det fremgår heraf

Ølgod er en stationsby, der opstod i forbindelse med anlæggelsen af Den Vestjyske Længdebane i 1870'erne. Fremtrædende elementer i byen er stationen med pakhus samt hotellet, det tidligere posthus, apoteket fra 1903 og det tidligere ølbryggeri. Langs Bjergegade og Vestergade opleves flere stationstypiske boliger. Miljøet omkring Jernbanegade, Stationspladsen og Tværgade indeholder fine arkitektoniske kvaliteter samt flere velbevarede funktionsbygninger, herunder særligt stationsbygningen med tilhørende pakhus. Langs Storegade og den østlige del af Vestergade opleves tydeligt stationsbyens typologier og funktioner. Det anbefales at udvide den nuværende udpegning til også at indeholde boliger langs Linde Allé. Disse indeholder høje arkitektoniske værdier og er gode eksempler på byggeriet omkring anlæggelsen af jernbanen.

Af tegning til højre ovenover ses det, at på værdisætningssiden (blå) scorer Ølgod højt på kulturhistorie og integritet. På egenskaber (beige) scorer Ølgod højt på bosætning og erhverv.

Da vi havde professor ved Arkitektskolen Aarhus Mogens A. Morgen til at fortælle om rapporten for nyligt fremhævede han Varde og Ølgod som nogle af de byer der scorede højt på kulturhistorien. Rapporten kan bl.a. findes på bevaringsforeningens hjemmeside under nyttige links.

Angående bevaringsværdige bygninger

Lokalplanforslaget omfatter bevaringsværdige bygninger. Vestergade 5 og Vestergade 7-9. Vestergade 5 med bevaringsværdi 3 og Vestergade 7-9 med bevaringsværdi 4. Vestergade 5 er der fastsat bevaringsbestemmelser for hvorimod Vestergade 7-9 tillades nedrevet.

Kommuneplan 2021

Hovedstruktur side 39 BYGNINGSKULTUR:

Bygningskultur består af bevaringsværdige og fredede bygninger. De bevaringsværdige bygninger er vigtige for identiteten og mangfoldigheden i byerne og er, ligesom fredede bygninger, en væsentlig del af den danske kulturarv. Det er kommunens ansvar at værne om de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, og det er her en væsentlig opgave at udpege og sikre de bevaringsværdige bygninger og bymiljøer.

En bygnings bevaringsværdi er en samlet vurdering af en bygnings arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige værdi samt dens originalitet og tilstand. Bevaringsværdien afspejler, om bygningen er et godt eksempel på periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik. Ligeledes afspejler værdien, om bygningstypen eller bygningsformen er sjælden, om bygningen har dannet forbillede for andre bygninger, om den er intakt, eller om udskiftninger og ombygninger er tilpasset bygningens udtryk. Endelig afspejler værdien, om bygningen er uundværlig i gadebilledet, i landskabet eller for helheden.

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Det er imidlertid vigtigt at understrege, at det afgørende for udpegningen ikke er, at en bygning er helt unik eller på anden måde enestående, men nærmere, om den er en fin repræsentant for en række gængse og helt almindelige træk i dansk bygningskultur.

Udpegningen af de bevaringsværdige bygninger skal primært sikre, at der ikke foretages uhensigtsmæssige nedrivninger af bygninger med stor arkitektonisk- og kulturhistorisk værdi. Derudover opfordres ejere af bevaringsværdige bygninger til at tage hensyn til bygningens oprindelige arkitektur i forbindelse med renovering og ombygning, for derved at sikre, at de historiske byggetraditioner fastholdes. De udpegede bevaringsværdige bygninger er omfattet af "Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer" og må kun nedrives med tilladelse fra Byrådet. Ved behandling af sager om nedrivning vurderes det, om ejendommens bevaringsvurdering kan ligge til grund for mulig nedrivning, eller om der skal foretages en ny vurdering af ejendommen. Ejendomme med en SAVE-værdi på 3 eller derover kan ikke forventes nedrevet. For bygninger med en SAVE-værdi på 4 beror en evt. nedrivningstilladelse på en konkret vurdering.

Ud over kommuneplanens mål og retningslinjer har Varde Kommune udarbejdet en vejledning for hvordan sager om nedrivning af bevaringsværdige bygninger skal behandles.

Vejledning i behandling af ansøgning om nedrivning af bevaringsværdige ejendomme

Det fremgår af Varde Kommunens vejledning i behandling af ansøgning om nedrivning af bevaringsværdige ejendomme blandt andet,

Hvis en ejendom har en bevaringsværdi på 4 eller derover indledes samtale med ansøger omkring alternativ anvendelse for ejendom / eller muligheder for renovering. Ejendomme med en høj bevaringsværdi på 1-3 anbefales ikke nedrevet, da disse ifølge SAVE-registreringens fem parametre er særlige bevaringsværdige. De fem parametre er: arkitektonisk værdi, kulturhistorisk værdi, miljømæssig værdi, originalitet og tilstand.

Ønsker ansøger fortsat at nedrive ejendom med middel bevaringsværdi 4, kan der meddeles tilladelse til nedrivning i særlige tilfælde. Tilladelse til nedrivning kan meddeles i særlige tilfælde, eksempelvis ved store bygningsskader, uhensigtsmæssige til- eller ombygninger eller i situationer hvor en ejendom ikke medvirker til at fastholde et særligt kulturmiljø.

Det fremgår af samme vejledning, at bygninger med bevaringsværdi 2-4 er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie, og håndværksmæssige udførelse er lokalt fremtrædende eksempler indenfor deres slags, eller bygninger, der i kraft af deres placering er umistelige for en helhed.

Jf. ovenstående kan der kun i særlige tilfælde gives tilladelse til nedrivning af bygninger med bevaringsværdi 4 og i situationer, hvor bygningen ikke medvirker til at fastholde et særligt kulturmiljø.

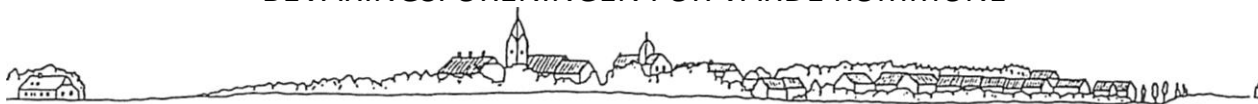
Angående lokalplanplanforslag

I det følgende vil vi fra Bevaringsforeningens side kommentere de dele af lokalplanen, der særligt griber ind i bevaringsforhold.

Ad. § 1. LOKALPLANENS FORMÅL.

Vi gør indsigelse mod, at Lokalplanens formålsparagraf § 1 ikke sikrer bevaring af de i kommuneplanen udpegede bevaringsværdige bygninger Vestergade 5 og Vestergade 7-9. Et af formålene er derimod at give mulighed for nedrivning af Vestergade 7-9. Og Vestergade 5 er ikke sikret mod nedrivning, da den ikke er nævnt i formålsbestemmelsen. Ud fra vores erfaring med planklagenævnet er det ikke nok, at det står i §7.

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Det er helt tydeligt – når man gennemlæser redegørelsesdelen til formålsbestemmelser – at lokalplanen er udarbejdet med henblik på at revitalisere biblioteksbygningen, som det er formuleret. Den er ikke udarbejdet med henblik på at styre en renovering, men for at underkaste sig et projekt, som vi som bevaringsforening ikke finder tilstrækkeligt bearbejdet. Hverken i forhold til udpeget kulturmiljø og bevaringshensyn som i forhold som ankomst til kulturhusets forbindelsesplads mod øst, hvor gående fra Torvet blandes med privat parkering og nord-sydgående trafik langs kulturhus.

Og at bygningskultur ikke i større grad er indtænkt i projektet kan vi kun undres over, når man ombygger KULTURhus.

Der står godt nok i redegørelsen, at lokalplanen fastsætter rammerne for renovering og ombygning, men rammerne er tydeligtvis fastsat ud fra foreliggende projekt. Der står at bebyggelsen skal kunne opføres med et nutidigt præg gennem et materialevalg, der giver bebyggelsen karakter, men samtidig harmonerer med de eksisterende bygninger i lokalområdet og i de omliggende områder. Det hensyn kan vi ikke se er iagttaget ved at give mulighed for at nedrive bebyggelse langs Vestergade. Vestergade som er udpeget som kulturmiljø i kommuneplanen. Så hvis byrådet ellers tager kommuneplanen alvorligt – og det er de som udgangspunkt forpligtet til ifølge planlovens § 12 - så bør byrådet varetage de bevaringsinteresser, der er besluttet og som borgerne forholder sig til. Og når det er kommunale ejendomme bør byrådet da især føle sig forpligtet.

Af planlovens formålsparagraf § 1 fremgår det bl.a., at loven tilsigter at der skabes, og **bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber**.

Det er så ud fra den formålsbestemmelse, at kommuneplaner og lokalplaner udarbejdes. Og som byrådet jf. planlovens § 12 skal virke for.

Ad. § 6. BEBYGGELSENS OMFANG OG PLACERING.

Som nævnt indledningsvis gør vi indsigelse mod at bevaringsværdig bygning Vestergade 7-9 ikke sikres, men derimod kan søges nedrevet. (6.5)

Vi har ingen invendinger imod at øvrige eksisterende bebyggelse må nedrives. Blot bør de to bevaringsværdige bygninger mod Vestergade sikres mod nedrivning.

Det er fint at man i forhold til bygningshøjde sikrer, at ombygget kulturhus ikke kan blive højere end bygningen Vestergade 5, jf redegørelsesdelen til §6.

Ad. § 7. BEBYGGELSENS YDRE FREMTRÆDEN.

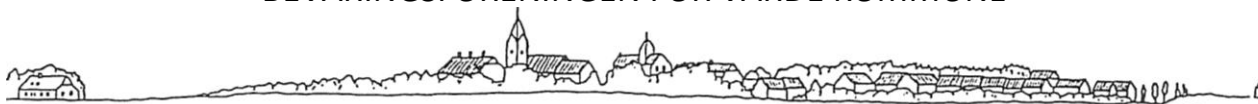
Det virker ikke som om at man ved udarbejdelse af planbestemmelser har indtænkt mulighed for at tilbygning til bebyggelse langs Vestergade nedrives. Og heller ikke at Vestergade 7-9 ikke nedrives, men bevares.

Angående bestemmelse 7.1 kan der være et administrativt problem i formulering 'mindre facadeelementer'. For hvornår er det mindre?

Desuden harmonerer sorte eller grå pudsede facader ikke med omgivelserne. I alle tilfælde ikke med den bevaringsværdige bebyggelse.

Kan man forestille sig, at der opføres drivhuse og orangerier i forbindelse med kulturhus? (7.1.4, 7.2.2, 7.2.3)

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Af redegørelsesdelen til bestemmelse 7.4.1 bør det også fremgå hvordan ændringer i Vestergade 7-9 bør foretages. For uanset at projekt lægger op til en nedrivning er det jo ikke sikkert at det sker. Og så er der hele spørgsmålet om uoverensstemmelse mellem kommuneplan og lokalplan, hvor Vestergade 7-9 i kommuneplanen er udpeget som en bevaringsværdig bygning og hvor lokalplanen lægger op til at man ser bort fra denne registrering.

I øvrigt gennemarbejdede bestemmelser i 7.4. Dog en fejl at der ikke er fastsat farvebestemmelse for døre. Desuden undrer det, at der gives mulighed for at glaslister kan være firkantede (§7.4.4). Det ligner jo ikke en kitfals. Men vi er da nysgerrige på at høre hvad argumentationen er for firkantede glaslister.

Ad. § 8. UBEBYGGEDE AREALER.

Af redegørelsesdelen til bestemmelse 8 fremgår det bl.a., at Vestergade 7-9 er bymidtens sidste gadehus før bebyggelsen overgår til villaer og mere spredt bebyggelse. Men som det fremgår af foto indsat på side 21 i lokalplanforslaget er det ikke helt korrekt. Vestergade 7-9 indgår i husrækken og er med til at understrege gadeforløbet.

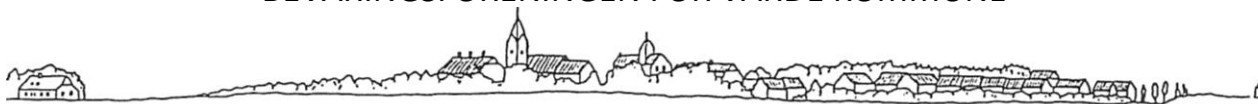
Det fremgår endvidere: *Indgangen til kulturhuset ligger i dag klemmt inde mellem Vestergade 5 og 7-9, og kulturhuset er derfor ikke synligt i bybilledet. Vestergade 7-9 foreslås derfor nedrevet. Med lokalplanen udlægges arealet til en ny forplads til kulturhuset. Kulturhuset vil dermed fremstå tydeligere i bybilledet, og forpladsen vil fungere som en ny åben ankomst til bymidten.*

Det finder vi ikke er korrekt. Det er korrekt at indgangspartiet ligger klemmt inde mellem de to bygninger, men Kulturhuset er synligt såvel fra nordøst som nordvest. Og hvis man nedrev indgangspartiet og noget af bebyggelsen bag de to bevaringsværdige bygninger kunne der skabes et ankomsttorv her. Som åben plads, overdækket af glas og/eller med glasfacader omkring. Så er der taget hensyn til kulturmiljøet, bevaring af de bevaringsværdige bygninger, der er skabt en egentlig ankomstplads, hvor man ankommer fra Torvet via Torvepassagen eller fra togstation.

Redegørelsesdelen – værdifuldt kulturmiljø og bevaring (s. 31 og 32)

Som det fremgår tidligere er vi ikke enige i, at lokalplanen er i overensstemmelse med kommuneplanen. Vi mener at de kulturhistoriske værdier tilsidesættes ved byggeri og anlægsarbejde (forplads).

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Vi vil også stille spørgsmålstejn ved hvori det hensigtsmæssige ligger i at der skabes en forplads og at denne forplads er så vigtig, at lokalplanen åbner op for at en bevaringsværdig bygning kan nedrives.

Miljøscreening

Vi er ikke enige i konklusionen af miljøscreening. Det fremgår her at: *Den mest markante ændring i lokalplanen vedrører Vestergade 7-9, hvor der gives mulighed for, at den eksisterende bygning, som er registreret som bevaringsværdig, kan ansøges nedrevet. Dette vurderes ikke at få væsentlig betydning for bymiljøet, da målet er at skabe ny forplads til kulturhuset. Samtidig bevares Vestergade 5, lige som gadestrukturen fastholdes.*

Vi finder at fjernelse af bygning i en husrække der er en del af samlet kulturmiljø vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet. At det så samtidig er en bevaringsværdig bygning, der har indgået i kulturmiljøet stort set siden Ølgod blev stationsby og gaden forbandt kirkeby med station understreger vigtigheden i at bevare denne bygning. Ved at fjerne den åbner man også op til en bebyggelse, der slet ikke forholder sig til kulturmiljøet og med en pladsdannelse, som skaber et hul i den eksisterende bygningsstruktur med gadehuse langs Vestergade. At pladsdannelsen ligger et naturligt sted og markerer ankomst til bymidten fra vest – virker søgt. Ligeledes formuleringen om at lokalplanen vil have en positiv indvirkning på bystrukturen.

At Vestergade 7-9 ikke repræsenterer en umistelig værdi for bymiljøet er vi heller ikke enige i. For hvis Vestergade 7-9 ikke har en umistelig værdi, hvilken bygning har det så?

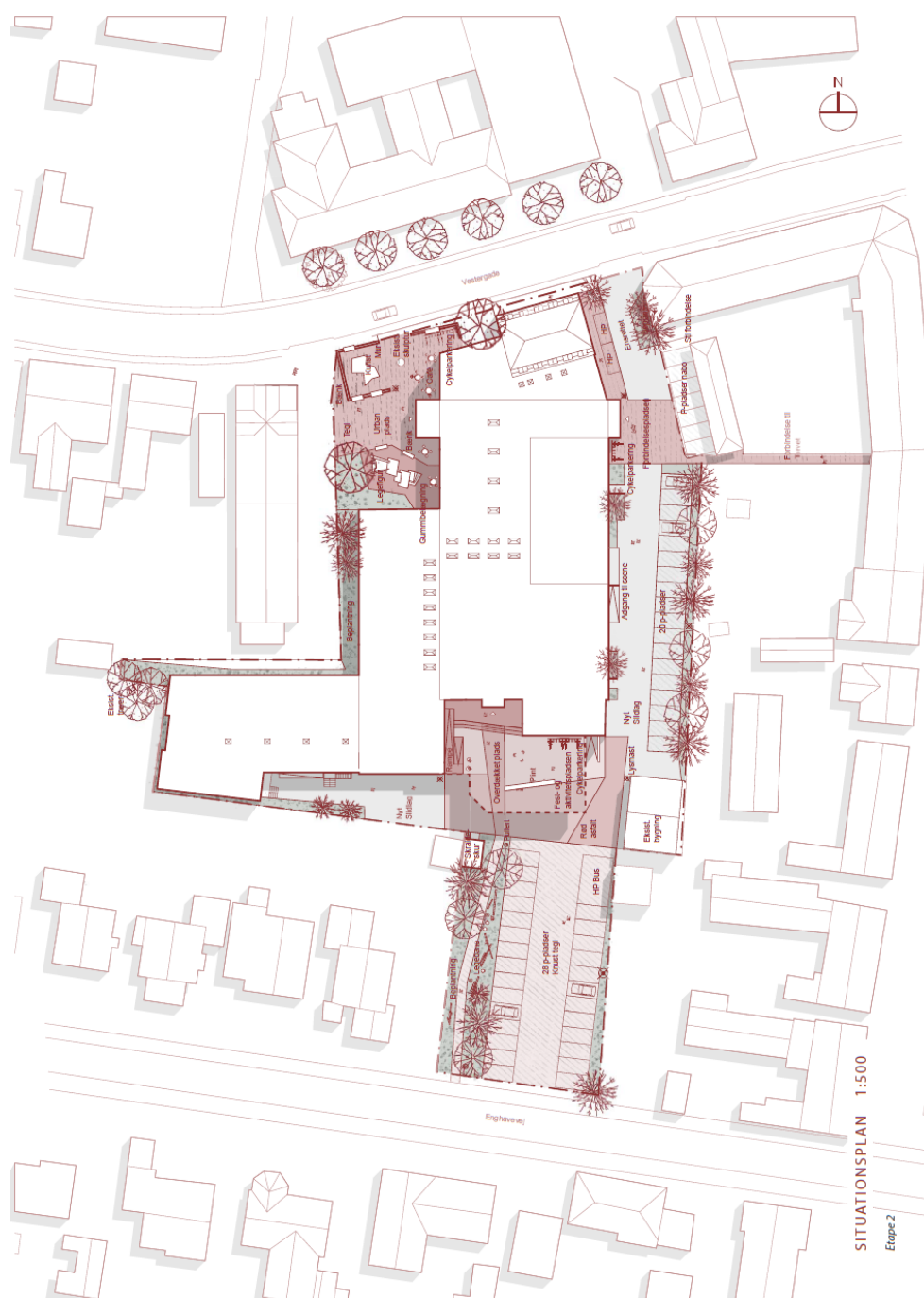
BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

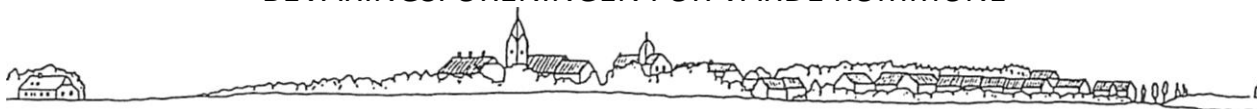
Som vist på skitseforslag ovenfor vil man her ankomme til en ankomsttorv når man kommer fra Torvet. Eventuelt se igennem glasfacade og opleve pladsen i stedet for som i projektet, der danner grundlag for lokalplanforslaget, at komme til en 10 meter høj facade med cykelparkering foran. Ikke en særlig fin velkomst til nyt kulturhus.

Ovenstående skitse giver også mulighed for mindre sydvendt udendørs caféområde på ankomsttorvet med café indrettet i en af de bevaringsværdige bygninger.

I øvrigt finder vi ikke at 'forbindelsesplads', hvor gående, cyklende og bilende trafik blandes med privat parkering til nabobebyggelse er gennemarbejdet (se nedenstående).

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE KOMMUNE

Konklusion

Vi har intet imod en ombygning af kulturhus, men vi har noget imod at man ved ombygningen ikke respekterer kulturmiljøet. At lokalplanen giver mulighed for at fjerne en bevaringsværdig bygning og kun med henblik på at skabe en pladsdannelse som ikke giver mening.

Huset der tænkes nedrevet, er opført i 1890 og har en høj bevaringsværdi. Huset ligger som gadehus langs byens centrale vej, der forbinder byens tidligere centrum ved kirken med området ved jernbanestation. Jernbanen er indviet 1875, så huset er opført kun 15 år efter, at man fik jernbane til byen og huset har stået der i nu ca. 134 år.

I år er det 150 år siden at den Vestjyske længdebane blev etableret. Skal jubilæet fejres ved nedrivning af bygning, som i mange år har været med til at fortælle historien om da Ølgod gik fra kirkeby til stationsby? Bygningen Vestergade 7-9 er opført kort tid efter at jernbanen kom til byen og er med til at underbygge gadeforløbet mellem station og kirke. Byens to knudepunkter.

Hvad betyder det så for kulturmiljøet at en bygning fjernes? Det betyder at en del af helheden mistes. At en del af historiefortællingen mistes. Der kommer et hul i husrækken. Og hvad dukker så op i stedet? Det gør et ombygget kulturhus, der ikke er indpasset i kulturmiljøet. Heller ikke efter ombygning.

Nogen mener at Vestergade 7-9 ser slidt ud. Men et alternativ til nedrivning er forskønnelse. Hvis vi andre ser slidte ud går vi nok til frisør eller køber nyt tøj. Vi går ikke til bedemanden.

Vi undrer os over, at byrådet ikke tager hensyn til og prioriterer bevaring af kulturmiljøer. Det giver en by karakter og hvorfor ikke varetage bygningskultur når man ombygger kulturhus?

Ud over manglende forholden sig til kulturmiljø har vi svært ved at se hvorfor bygningen Vestergade 7-9 skal nedrives. Hvad får man i stedet? En ankomstplads med placering hvor stort set ingen ankommer fra. I alle tilfælde ikke hvis man er i bil eller med tog.

Herudover ses et paradoks i at kulturhusprojektet – som danner grundlag for lokalplanforslaget - lægger op til bevare det meste af den bebyggelse, der ikke er udpeget som bevaringsværdig eller udgør en del af kulturmiljøet - og modsætningsvis til at bevaringsværdig bygning, der udgør del af udpeget kulturmiljø, kan nedrives.

Fin tankegang at kunne genanvende sinusplader af metal fra eksisterende bebyggelse set i forhold til bæredygtighed, men sikring af bevaringsværdig bebyggelse mod nedrivning bør lige så naturligt indgå, når der tænkes bæredygtighed.

Afslutningsvis finder bevaringsforeningen det kritisabelt, at man ikke forsøger at efterleve den af byrådet vedtagne kommuneplan og sikrer kulturarven i Varde Kommune. Herunder at byråd som bygningsejer, bygherre og myndighed går forrest for at sikre kulturarven.

Bevar nu kulturmiljøet. De to bevaringsværdige bygninger. Projektet kan sagtens realiseres alligevel. Og måske endda blive bedre ved at indtænke bygningsKULTUREN.

Med venlig hilsen

Henning Jensen
Formand